

Ut Quakeltje

COLOFON

'Ut Quakeltje' is een uitgave van:
Stichting De Kwakel Toen & Nu
Opgericht: 7 september 2006
Website: www.de-kwakel.com

**Stichting De Kwakel
Toen & Nu**

www.de-kwakel.com

Bestuursleden:

Ben Plasmeijer (voorzitter)
bp@de-kwakel.com

Dirk Plasmeijer (vicevoorzitter)
dp@de-kwakel.com

Johan van Dijk (penningmeester)
Fresialaan 10
1424 AG De Kwakel
Tel. 06.51146552
jvd@de-kwakel.com
Rabobank Schiphol
IBAN: NL85RABO0126126461
Minimum donatie: € 10,00 per jaar.

Ben Voorend (secretaris)
Ebro 144
1423 AX Uithoorn
Tel. 06.16275754
secretariaat@de-kwakel.com

Websitebeheer:

Johan van Dijk
jvd@de-kwakel.com
Annemarijke Verheij
av@de-kwakel.com

Redactie:

Dirk Plasmeijer (teksten / fotografie)
Ben Voorend (tekstcorrectie)

Met dank aan:

Jeroen van Doorn, Kudelstaart (archiefmateriaal)
Theo den Haan, Bergen (archiefmateriaal)
Chris Woerden, Uithoorn
Stichting Oud Uithoorn / De Kwakel (archiefmateriaal)
Paparazzi Media (fotografie & ontwerp omslag)
Verheijfotografie - (fotografie)
www.verheijfotografie.nl
Taaladvies Voorend
www.taaladviesvoorend.nl

Lay out en drukwerk:

Drukkerij StyleMathot, Haarlem
info@stylemathot.nl - www.stylemathot.nl

© 2020 Stichting De Kwakel Toen & Nu
Het is niet toegestaan artikelen letterlijk over te nemen zonder toestemming van de redactie van dit blad. De naam van dit blad "Ut Quakeltje" is weergegeven in het Kwakels dialect en betekent: **Het Bruggetje.**

www.facebook.com/DeKwakelTenN

INHOUD

Colofon, Inhoud en Van de redactie	2 - 3
Toen & Nu Historisch Erfgoed in mobiel museum	4
Kwakels Erfgoed van Ome Toon de Wit (2020)	5
Onderwijshistorie in De Kwakel (1842-2020)	6 - 34
Met dank aan de sponsors van Stichting De Kwakel Toen & Nu	35

VAN DE REDACTIE

Het afgelopen jaar 2020 is er heel veel gebeurd, de wereld stond op zijn kop. Ik ga dat woord niet gebruiken, je weet het wel, daar is het hele jaar al over gesproken in de media. Wij kijken als historische vereniging normaal altijd achteruit, maar nu even vooruit. In februari hadden wij maar één gezellige Nostalgische avond in het dorps huis, de 2e avond werd helaas afgelast, maar is nu uitgesteld. In de pauze kwam er een speciale gast, bakker Jo Westerbos, die 100 jaar geleden zijn bakkerij aan de Drecht dijk begon. Zijn kleinzoon Jan, onze huidige warme bakker trakteerde die avond op lekkere roomsoesjes ter gelegenheid van het predicaat Koninklijke Hofleverancier, onze hartelijke dank hiervoor. Het was een prachtige avond en er kwam weer van alles voorbij en in het bijzonder het centrum van ons dorp met oude huisjes met bewoners van toen.

In maart kwam er een heel mooi boek uit ter gelegenheid van 75 jaar Vrijheid in Amstelhoek, De Kwakel en Uithoorn. Dit was een samenwerkingsproject met de schrijver van het boek Chris Woerden van de Stichting Oud Uithoorn/De Kwakel. Jammer dat bevrijdingsfeest van 75 jaar en 200-jarig feest van de gemeente Uithoorn niet door konden gaan. Heel veel mensen hadden daar al heel veel uren voorbereiding in zitten, maar het is nog niet voor niets gedaan. De meeste projecten zijn allemaal uitgesteld tot de publieke gezondheid en de veiligheid dit toelaat.

In het voorjaar werden de oude zinken monumenten, de oude kerk en het Muiderslot van Ome Toon de Wit opgeknapt en in de kerktuin geplaatst. Nu kan iedereen het 'Kwakelse Erfgoed' weer terugzien in originele stijl, alleen met een nieuwe verflaag. Onze stichting heeft zeker niet stil gezeten. Het volgende grote project, de mobiele expositie/museumwagen, was in de laatste fase van de afronding. In deze zomer is de wagen afgemaakt door meerdere begunstigers en ontworpen en beplakt met logo's en met oude prenten. Het geheel is erg mooi geworden, alleen moeten wij even geduld hebben en wachten op betere tijden om uit te rijden. Een grote tegenvaller bleef ons ook niet bespaard: onze grote regelaar, voorzitter Ben, is al maanden uitgeschakeld door ziekte. Dit is een grote aderlating voor ons bestuur, waar hij met zijn enthousiaste inzet veel werk verricht. Wij wensen hem heel veel sterkte met zijn herstel.

Foto voorzijde: Schoolklas van juffrouw M. van Schaïck en hoofdmeester P.J. Graven (1928)

Foto achterzijde: De oudste school (1842) van De Kwakel, staat nog aan de Boterdijk 211 (2010)

Er zijn dit jaar geen evenementen geweest, maar er is wel veel werk verricht aan de uitbreiding van onze website met foto's en teksten. Daarnaast doen veel verenigingen en bedrijven nog steeds een beroep op ons voor hun jubileums en evenementen. Wij feliciteren dan ook de jubilerende verenigingen: De Vogelvereniging De Groenling (60 jaar), EHBO- vereniging St. Vincentius (65 jaar) en Sportvereniging KDO (75 jaar). Wij willen ook onze "Quakelse Ridders" feliciteren met hun Koninklijke onderscheiding in april van dit jaar: Emmy Röling-van Vliet, Petra Lips-Versluis en Wim van Scheppingen.

Wij hadden op de Nostalgische avond al beelden laten zien van het centrum met zijn oude huisjes en bewoners. Omdat het dorpscentrum opgeknapt zou gaan worden, was dit zeer actueel. Voor onze dorpskern is een nieuw ontwerp samengesteld door de Werkgroep Dorpshart. Er was een subsidie aangeboden van de SLS (Stichting Leefomgeving Schiphol) om de dorpskern op te knappen. Vele vergaderingen van de werkgroep met het ontwerp bureau, SLS en de gemeente Uithoorn gingen hieraan vooraf. De SLS gaat niet zomaar akkoord, er moet wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Dat is nu gebeurd en de subsidie is geschonken en de gemeente Uithoorn draagt hier ook zijn steentje aan bij. Met elkaar is er een mooi plan neergelegd en dat gaat in 2021 van start met het ruwe gronden rioleringswerk. De bouw van Leendershof is in december begonnen en de vergunning voor de nieuwe Supermarkt De Quakel is nu ook eindelijk rond. De bedoeling is die sloop en bouw ook te laten aanvangen in het voorjaar 2021 en dan moet volgens planning in de zomer 2022 alles gereed zijn. Het is dan wel geen historische kern meer. Er staat nog maar één echt monument, de boerderij op Drechtdijk 23. Het centrum krijgt een moderne uitstraling met gezellig groot plein, warme verlichting en veel groen.

Misschien nog mooi om te vermelden: wij hebben een kunstwerk ontworpen voor de nieuwe dorpskern in de vorm van een oud Quakeltje (bruggetje) en een boertje dat onder de brug vaart in zijn roeiboort. Dit komt op de voorzijde van de nieuw te bouwen supermarkt. Het ontwerp van dit kunstwerk komt volgend jaar op een speciale Kwakelse vlag, banier en spandoek. De Kwakel had nog geen eigen uitstraling op een vlag, banier of spandoek. Dit is speciaal ontworpen ter gelegenheid dat ons mooie dorp 445 jaar bestaat in 2021. Wij willen dan de vlag laten uithangen met allerlei feestdagen, zoals de kermis, polderfeest en de andere evenementen. Over de inschrijvingen, ontwerp, kleur en bestellingen wordt u volgend jaar op de hoogte gehouden via de media.

Onze stichting heeft in de loop der jaren meerdere straten, een wijk en een park van historische namen voorzien in De Kwakel. Wij willen hiermee bereiken dat de namen niet verloren gaan in de toekomst. De Gemeente Uithoorn stond volledig achter onze onderbouwde oude namen. De volgende namen komen tevens uit onze koker, de nieuwbouwwijk De Oker (2009), het park 't Vrye Noortveen (2014) en de volgende straatnamen: Steenwycklaan, Gravenhof, Bisschopshof in 2018. Tot slot in 2020, de Ambachtshof en in de Rietkraag de Anemoonlaan en Ut Hanenpad (wandelpad).

Wij willen vanaf deze plek graag weer onze donateurs, sponsors en vrijwilligers bedanken voor hun financiële ondersteuning en inzet voor het beschikbaar stellen van oude foto's, films en informatie. Onze speciale dank gaat uit naar onze razendsnelle typiste Corinne Hogenboom-Zaal, Jeroen en Yvonne van Doorn, Theo den Haan (Czn), Tom Brozius, Annemarieke Verheij en Chris Woerden (Stichting Oud-Uithoorn/De Kwakel).

OPROEP: in 2021 willen wij gaan beginnen met zgn. Paradijsgesprekken. Dat zijn gesprekken met markante en/of bekende Kwakelaars. Die gesprekken willen wij vervolgens publiceren op onze website www.de-kwakel.com en op de facebookpagina. Voor het voeren van deze gesprekken zoeken wij nog enkele vrijwilligers die de gesprekken willen voeren. Ook kunt u Kwakelaars voordragen. Interesse of ideeën? Neem dan contact op met het secretariaat via secretariaat@de-kwakel.com of bel Ben Voorend 06 16275754

Er zijn nog 2 Nostalgische avonden uitgesteld en gepland in 2021, noteer alvast de datums onder voorbehoud van de garantie van ons kabinet: vrijdagavond 26 februari en vrijdagavond 12 maart 2021. Kaartverkoop en kaarten reserveren kan het liefst via de mail bij: Dirk Plasmeijer, dp@de-kwakel.com of een belletje 06.54695548. Wees op tijd, vol is vol!

*Hartelijk dank, wij wensen iedereen
veel lees- en kijkplezier toe met Ut Quakeltje en
fijne feestdagen en een gezond 2021!*

Het team van Stichting De Kwakel Toen & Nu

DE QUAKEL

Kunstwerk De Quakel (© 2020)

TOEN & NU HISTORISCH ERFGOED IN MOBIEL MUSEUM

In het voorjaar van 2019 ontstond binnen ons bestuur het idee van een mobiel museum annex expositiewagen voor De Kwakel. Een kort rekensommetje leerde dat daar veel geld voor nodig was. De planning van de gemeente voor een 200-jarig jubileum in 2020 bood uitkomst. De gemeente Uithoorn heeft zelf geen museum. Uitbreiding van onze doelstelling naar een museum-/expositieruimte voor De Kwakel en Uithoorn gaf zicht op meer kans op fondsgelden. Wij zochten derhalve contact met onze collega Chris Woerden van Stichting Oud-Uithoorn/De Kwakel. Gezamenlijk trokken wij op naar fondsen, de gemeente en particulieren. Na een oproep onder de bevolking en plaatselijke instellingen en verenigingen werden wij overspoeld met steunbetuigingen voor dit initiatief. Daarmee stonden we sterk bij geldschieters en we kregen de financiering rond.

De wagen werd aangeschaft en klaargemaakt voor ingebruikname. Wij zagen onze wagen al staan bij festiviteiten, nationale feestdagen en schoolprojecten. Maar helaas gooide het coronavirus roet in het eten: de gemeente besloot alle activiteiten rond het 200-jarig jubileum op te schorten en sowieso zijn bijeenkomsten nog maar erg beperkt toegestaan. Nu hebben we een mooie wagen, maar hij kan voorlopig niet gebruikt worden. Helaas. Het wachten is op veiliger (betere) tijden.

Wij willen met deze expowagen bijdragen aan het historisch besef binnen onze gemeente. Ons idee is om met de wagen op plaatsen te verschijnen waar (historische) activiteitondersteuning gewent is. Dat kan zijn bij geschiedenisprojecten van scholen, bij nationale feest- of herdenkingsdagen, bij jubileumvieringen van bedrijven of verenigingen of bij openingen van exposities e.d. Voorwaarde daarbij is wel dat de organisator zelf ook vrijwilligers aanlevert alsmede materiaal voor de activiteit. Wij kunnen dat niet zelf allemaal realiseren. Daarover gesproken: wij zijn zelf ook op zoek naar enkele vrijwilligers die willen helpen met dit project. We zullen mensen nodig hebben die bekend zijn met onze geschiedenis en die hand-en-spandiensten willen verlenen om de wagen ingericht te krijgen naar de activiteit waarvoor hij ingezet wordt. En hij zal er ook naartoe gebracht moeten worden en weer mee teruggenomen. Interesse? Meld u aan via secretariaat@de-kwakel.com of via 06 16275754 (Ben Voorend) of u spreekt gewoon een van de bestuursleden aan op straat.

We zijn trots op onze geschiedenis en dat willen we laten zien ook.

Het bestuur

Stichting De Kwakel
Toen & Nu
www.de-kwakel.com

Stichting Oud-Uithoorn/De Kwakel

**TOEN & NU
HISTORISCH
ERFGOED**

**MET DANK EN
MEDE MOGELIJK
GEMAAKT DOOR**

Veiling
Kwakelse

aan de Rijn
UITHOORN
uithoornaandeamstel.nl

BKf
Burgemeester Kootfonds

RODAAL

AA Amovatiebedrijf
Aalsmeer BV

KOORMAN B.V.
SIEBERSTRATING & TUINHOUD

Röling
Isolatietechniek B.V.

Rabo ClubSupport
Samen vieren wij de winst

Gemeente Uithoorn
200
JAAR
GEMEENTE UITHOORN

Stichting
Leefomgeving
Schiphol

UK INITIATIEVENFONDS
Uithoorn & De Kwakel

Rabobank

ch
Albert Heijn
Jos van den Berg

FA. BURGGRAAF & Zn.
ZEILMAKERIJ
AALSMEER

reclame
E&B
belettering

KWAKELS ERFGOED VAN OME TOON DE WIT (2020)

Maanden van voorbereiding gingen eraan vooraf om de oude zinken minimonumenten van Ome Toon op te knappen. Ome Toon was conciërge op de lagere school in De Kwakel en kon alles maken wat zijn ogen zagen. In september 2019 ontvingen wij een mailtje van Tonny, de jongste dochter van Toon de Wit, met een verzoek. Haar zoon had het Muiderslot van zijn opa gekregen na diens overlijden in 2012. De zoon had het zinken bouwwerk op het balkon staan van zijn flatje, maar het had nogal te lijden van het weer en ging alleen maar achteruit, maar weggooid wilde hij niet wat zijn opa had gemaakt. Zijn tante Willy gaf de tip het weer naar De Kwakel terug te brengen en te schenken aan Stichting De Kwakel Toen & Nu. Zo kwam het weer in De Kwakel terug, thuis.

Het Muiderslot (2020)

Dirk Plasmeijer ging met de verfbrander en staalborstel aan de slag om de acht (!) lagen verf te verwijderen, het was een monnikenwerk. Ome Toon keek niet op een litertje verf. Hij kocht nooit verf, hij kreeg het van iedereen. Maakte zo zijn eigen mengsels van de meest uitlopende kleuren. Elk jaar werd er weer een laag overheen gezet, zodat het er weer picobello uitzag. Zijn tuin met minimonumenten lag in het hoekje van de Mgr. Noordamlaan. Kwakelaars gingen er steevast langs op hun ommetje. In de jaren zestig was dit 'Klein Madurodam' tijdens de kermis een bezienswaardigheid voor jong en oud, alles draaide en alles was ook verlicht. Uit de draaimolens klonk vrolijke kermismuziek. In de witte winterdagen rond Kerst vergaapten vooral de kleine Kwakelaars zich aan dit fascinerende schouwspel.

Nadat het Muiderslot tot kaal zink gestript was, lijmde Martin Plasmeijer alle raampjes er weer in en herstelde het zinkwerk waar het nodig was. Hierna spoten Edwin van Egmond en Dennis Vlasman (Czn) van Jan Voortman Autoschade het kasteel in de oorspronkelijke donkerrode kleur terug. Half april 2020 begon Dirk met het inschilderen van alle raampjes en daken. Dat was op 23 april af. De gebroeders Van der Veldt maakten een mooie stalen plaat perfect op maat waarop het Muiderslot in de vijver van de kerk is geplaatst. Het looppad erlangs is door Ton van Dijk, de tuinman van de kerk, van

mooie siersteentjes voorzien.

Zaterdag 23 mei jl. is ook de oude Kwakelse kerk herplaatst naar een andere plek in de kerktuin en voorzien van klinkers en siersteentjes door Ton en Dirk. Deze kerk was ook weer aan een renovatie toe, is opnieuw kaal gemaakt en opnieuw geschilderd. Dezelfde zaterdag kwam dochter Tonny de Wit kijken naar het resultaat van de renovatie. Zij was dolblij dat het Muiderslot en de kerk weer een mooie plek hebben gekregen in het dorp waar zij opgroeide en waar haar vader zoveel plezier had beleefd met zijn mooie hobby. 'Mijn vader zal hier heel trots op zijn, hij kijkt van bovenaf mee.'

Oude Kwakelse Kerk (2020)

Er zitten heel wat uurtjes werk in en iedereen kan het nu bewonderen langs het voetpad van de kerk. Ga eens langs om te kijken.

Onze dank gaat uit naar het kerkbestuur St. Jans Geboorte, Ton van Dijk, de zussen Nanny, Willy en Tonny de Wit, Edwin van Egmond, Dennis Vlasman (Czn), Alex en Stacey van der Veldt en Martin Plasmeijer († november 2019). Stichting De Kwakel Toen & Nu (www.de-kwakel.com) is heel trots dat het 'Kwakelse Erfgoed' van Ome Toon de Wit weer terug is in het dorp. Met Elkaar, voor Mekaar.

Dirk Plasmeijer en dochter Tonny de Wit (2020)

ONDERWIJSHISTORIE IN DE KWAKEL (1842-2020)

Voorgeschiedenis

Kort na de Reformatie (de Beeldenstorm van 1566) werd het openlijk belijden van het roomse katholieke geloof verboden. De bestaande, tot dan katholieke kerken, kwamen in protestante handen. Zo ook de toenmalige kerk bij Kudelstaart (Vrouwentroost). De bevolking bleef echter voor een groot deel katholiek. Waren het eerst veiligheidshalve nog rondreizende priesters die her en der illegale roomse kerkdiensten hielden, later vestigden zij zich toch weer meer op vaste plaatsen waaruit roomse schuilkerken ontstonden. Vanuit de (toen protestantse) overheid vonden er regelmatige invallen en arrestaties plaats tijdens dergelijke verboden kerkdiensten. Om de kans hierop zo klein mogelijk te houden waren de locaties van de schuilkerken daarom zorgvuldig gekozen. Zo vestigde de roomse priester Nicolaas van den Polder medio 1611 een kerkgelegenheid bij De Quakel. Dit was op het uiterste puntje van het onder het gebied Holland vallende 'Vrije Noortveen'.

Het omliggende gebied de Proosdy viel toen onder de bisschop van Utrecht. Was er een inval ophanden dan was dit vroeg genoeg bekend. De overheidsdienaren moesten helemaal van Aalsmeer (Hollands gebied) komen. De kerkbezoekers hadden zodoende genoeg tijd om een veilig heenkomen te zoeken door even de sloot over naar Utrechts gebied uit te wijken. De Hollandse gezagdragers hadden daar verder geen zeggenschap en konden onverrichter zaken huiswaarts keren. Toch was het niet allemaal zo eenvoudig. Er was gegeven de situatie een behoorlijke wedijver tussen de bevoorrechte protestantse bevolkingsgroep en de roomse aanhang die niet achter wilde blijven. Alle overheids- en gezaghebbende functies werden toegekend aan de protestanten. De katholieken kwamen hierdoor toch in een achtergestelde positie. Een van de manieren om dit tegen te gaan was het zorg dragen van voldoende ontwikkeling. Eigen onderwijs was hier één van de antwoorden op, al was het alleen maar, omdat dit ook vanuit de protestante kerken aan hun achterban werd gegeven. In de omtrek van de roomse kerkgelegenheid op het Vrije Noortveen, die werd aangeduid als bij De Quakel, naar een daar gelegen voetbrug, nam de bevolking toe en ontstond het gelijknamige kerkdorp. Rond de kerkelijke organisatie waren behalve de priester ook zogenaamde "kloppen" actief.

Het Vrije Noortveen, met op het uiterste puntje de roomse schuilkerk bij de Quakel. Het Klerck Padt (thans Vuurlijn) volgend kwam je bij de kerk in Kudelstaart (thans Vrouwentroost) die sedert de reformatie in protestante handen was. Naast de Kudelstaartse kerk stond een schoolgebouw waar de koster les gaf. Aanvankelijk was het onderwijs ontstaan uit het aanleren van kerkgezangen. Gezangen waren makkelijker te onthouden dan teksten. Pas later werd dit het echt kunnen lezen van (bijbel)teksten. De katholieke kerken waren rijkelijk voorzien van Bijbelse afbeeldingen (iedere roomse kerk had een zogenaamde kruisweg), beelden, glas-in-loodramen, enz. Feitelijk waren dit de onderwijsmiddelen

om geloof en kerkleer bij te brengen aan een toen goeddeels analfabetische bevolking. Probleem was dat de protestanten hier bij de Reformatie (Beeldenstorm) juist afstand deden van het rijk bedeelde kerkelijke interieur. Dit vertaalde zich noodgedwongen in een alternatief: het geven van scholing in gezangen en later ook in het leren lezen en uiteindelijk schrijven.

Kerk in Vrouwentroost (ca. 1568)

Rooms wyf (een klop)

In 1653 werd er van protestantse zijde melding gemaakt van een "rooms wyf" dat aan De Quakel actief was in het geven van onderwijs aan kinderen. Het roomse wyf was een zogenaamde "klop", een ongehuwde katholieke vrouw die haar leven ten dienste van de kerk stelde. Zo verzorgden kloppen o.a. het interieur van het kerkgebouw en het geven van wat onderwijs. Verder hadden zij een belangrijke taak om de verboden roomse kerkdiensten tijdig aan te kondigen door de deuren langs te gaan. De melding van protestantse zijde in 1653 over het roomse wyf dat onderwijs gaf was niet voor niets. De protestanten aan De Quakel, die met een redelijk aantal aan de Boterdijk en in de Hondenbuurt woonden, wilden een eigen buurtschool en niet verstoken blijven van onderwijs of via een gevaarlijk modderpad helemaal naar Kudelstaart (Vrouwentroost) moeten waar een school naast de kerk stond. Het was toch onverkoopbaar dat er schijnbaar ook al protestantse kinderen les kregen van dat roomse wyf. Uiteindelijk werd er in 1681 gehoor aan gegeven en werd voor protestanten aan De Quakel ene meester Cornelissen aangesteld. Hij kreeg de school als woning en mocht geen paapse (katholieke) lesboeken gebruiken. Waar die school stond is verder niet bekend.

Grote verandering (1795-1848)

Het moet een hele verademing geweest zijn toen in 1795 de Bataafse Republiek werd uitgeroepen: "Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap". De bevoorrechte positie van de gereformeerde kerk (vanaf toen *Hervormd geheten*) verdween en werd losgekoppeld van de overheid. De nu met meerderheid van stemmen gekozen burgerlijke overheid kreeg het voortaan

voor het zeggen. Aan de onderdrukking van de katholieke kerk kwam hiermee na ruim 200 jaar officieel een einde. De gevolgen van deze ommekeer in de geschiedenis aan de vooravond van de 19^e eeuw zijn uiteindelijk de basis geweest voor vele verbeteringen aan De Quakel.

Omstreeks 1800, tijdens de Franse overheersing, kreeg Nederland een centraal georganiseerde overheid. In 1798 kreeg ons land een Agentschap van Onderwijs met de zorg voor 'Nationale Opvoeding, waaronder begrepen is de Geneeskundige Staatsregeling, de vorming der Nationale Zeden, en de bevordering van het openbaar Onderwijs, en van Kunsten en Wetenschappen'. De eerste onderwijswetten stamden uit 1801 en 1803. De wet van 1806 bepaalde dat lagere scholen voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Een leerplicht was er evenwel niet en 'kerkelijk gebonden scholen' waren niet toegestaan. Uit dit laatste punt kwam later de bekende 'schoolstrijd' voort. Aan de eerste fase van de schoolstrijd kwam een einde dankzij de Grondwet van Thorbecke in 1848. Deze legde vast dat het geven van onderwijs in beginsel iedereen vrij staat. Wetten en regels zijn slechts hulpmiddelen. Het onderwijs krijgt hiermee nu pas echt gestalte binnen scholen en instellingen.

Onderwijs in De Quakel (1840-1842)

Rond 1840 begon men zich aan De Quakel te beijveren voor eigen onderwijs. Er ontstond een schoolstrijd, waarbij de gemeente Uithoorn in eerste instantie bleef weigeren mee te financieren hoewel dit wettelijk was vastgelegd. Voor het kerkbestuur van het toen schoolloze De Quakel was dit onverteerbaar, een eigen school werd als noodzakelijk gezien. De schoolopziener bevestigt dit in een verslag, geschreven naar aanleiding van zijn bezoek in 1842 aan De Quakel:

Gedane schoolbezoeken Quakel, Vrouwenakker onder Uithoorn (verslag van het werkbezoek uit 1842)

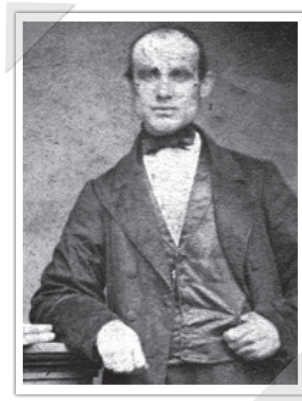
Hier ter plaatse was lang reeds volstreckte behoefte gevoeld aan eene school. Vermits de verre afstand en vooral in het wintergetijde de ontoegankelijkheid der naburige schoolinrigtingen. Het verkrijgen van een geregeld onderrigt voor kinderen aldaar te huis behorende hoogst moeilijk zoo niet ondoenlijk maakte. Om hierin alzo te voorzien verzochten eenige opgezetenen van de Quakel en Vrouwenakker de oprigting eener bijschool. En werd dat verzoek bij voorbaad en tot een proef door hunez gesticht. Gedeputeerde Staten van dit gewest in den aanvang van het vorig jaar ingewilligd onder verpligting van een behoorlijk schoollocaal aan te wijzen en een inkomen van minstens 300 gulden aan den onderwijzer jaarlijks te verzekeren. Onder medewerking van het gemeentebestuur van Uithoorn werd aan het eerste eenigermate, aan het laatste echter genoegzaam voldaan tot het nemen dezer proeve. Voorts werd op daartoe gedane voordragt van het Gemeentebestuur in de maand November jl. de admisssie verleend tot aanstelling van den onderwijzer A.M.J. Michels. Ten gevolge van wiens bemoeijingen een veertigtal kinderen zoo als bij bezoek onlangs bleek, nu reeds blijken van eenige vorderingen gaven, welke genoegzaam alle vroeger van onderwijs waren verstoken en om redenen boven vermeld, zoo als veelen van meer gevorderde

leeftijd aldaar van alle onderwijs anders zouden zijn verstoken gebleven. Bij een toenemend getal van leerlingen wordt een beter en ruimer schoollocaal echter volstreckt behoefte, terwijl er voorts nog tot aanstelling van een vasten onderwijzer aldaar waartoe bovengemelde blijkt de bekwaamheden wel te bezitten eene nadere autorisatie zal behoren te worden verkregen. Omtrent de verdere door den ondergetekende sinds de najaarsvergadering bezochte scholen van Kroon in Watergraafsmeer, Bogman te Kudelstaart, Spruitenburg te Leijmuiden en Step te Aalsmeer acht de ondergetekende het ditmaal overbodig in bijzonderheden te treden zich daaromtrent geheel en al gedragende aan zijne vorige rapporten.

In augustus 1842 ging pastoor Naayers tezamen met zijn drie kerkmeesters, Pieter Konst, Jan Kruisheer en Pieter Zwetsloot naar Uithoorn om de raadsvergadering bij te wonen. De reden was een door de Provinciale Staten afgegeven machtiging om een school op te richten aan De Kwakel. De school was bedoeld voor een leerlingental van 40 en het salaris voor de onderwijzer en verdere onkosten diende minimaal 300 gulden te bedragen. Voor het kerkbestuur was dit aanleiding de gemeente om een bijdrage te vragen in de kosten. Dit kwam neer op 125 gulden voor het salaris van de onderwijzer en verder nog 30 tot 40 gulden voor de huur van het lokaal. De bewuste avond kwam het niet tot een toezegging van de gemeente Uithoorn. Op 22 september kwam het onderwerp wederom aan de orde waarbij ook het kerkbestuur weer aanwezig was. Nu resulteerde het in een afspraak dat de Gemeente 125 gulden betaalde voor het salaris van de onderwijzer en verder een bijdrage van 25 gulden voor de huur van het schoollokaal.

A.M.J. Michels (1842-1852)

In december 1842 werd opvolgend gestart met het onderwijs aan De Kwakel. Onderwijzer werd de uit Amsterdam afkomstige Antonius Matthias Johannes Michels (1823). Het gebouw (een oud huis of schuur) waarin de school was ondergebracht verkeerde in slechte staat en was ondoelmatig om onderwijs in te geven. Er gingen zo enkele jaren voorbij, maar de omstandigheden om er les te kunnen geven werden er niet beter op. Een dringend voorstel van de pastoor en onderwijzer Michels voor een nieuwe school werd op 1 juli 1846 in de gemeenteraad behandeld. Het voorstel werd afgewezen omdat het te duur was. Het aantal leerlingen, rond de veertig, was te gering en de gemeente betaalde naar eigen zeggen jaarlijks al een forse bijdrage van 150 gulden. Pastoor Naayers en onderwijzer Michels lieten het er niet bij zitten en zochten het hogerop bij Provinciale Staten. Deze stemden, ondanks tegenwerking van Uithoorn, in en stelden 900 gulden beschikbaar. Het Rijk deed eveneens een bijdrage van 900 gulden. De Kwakelse gemeenschap bracht zelf het niet geringe bedrag van 800 gulden bij elkaar. Er waren nu voldoende middelen om de school met

Antonius Michels (ca. 1845)

onderwijzerswoning te kunnen bouwen. De gemeente Uithoorn nam de onderhoudskosten voor haar rekening, waaronder de kosten van erfpacht (5 gulden per jaar) voor de hoek grond waar de school werd gebouwd. Hiertegenover stond dat de bijdrage in de huur van de oude school kwam te vervallen. In 1849 werd de nieuwe school aan de Boterdijk opgeleverd en in gebruik genomen.

Met de oplevering van de onderwijzerswoning huwde Michels in oktober 1849 met de Kwakelse Maria Leenders (1821). Ondanks de nieuwe school bleef Uithoorn de school aan De Kwakel achterstellen ten opzichte van die in Uithoorn. Zo kreeg de Uithoornse onderwijzer jaarlijks 26 gulden voor aankoop van brandstoffen en 12 gulden voor de schoonmaak van de school. Michels had niet eens een geschikte kachel en diende het met 15 gulden te doen. Een bijdrage in kosten voor schoonmaak ontbrak geheel. Voor leermiddelen gold eenzelfde verhaal, ook hier werd de school in Uithoorn voorgetrokken. Al met al geen plezierige omstandigheden die uiteindelijk het vertrek van onderwijzer Michels inluiden. Per begin oktober 1852 vertrok Michels als onderwijzer naar Nes a/d Amstel. Van 1842 tot 1852 had hij strijd geleverd met de gemeente Uithoorn voor goed onderwijs in De Kwakel, maar na 10 jaar opkomen voor gelijke behandeling was het genoeg voor hem en liet hij de school achter zich.

Openbare Schoolfoto (ca. 1875)

W. van Leunen (1852-1878)

Wilhelmus van Leunen (1824) werd zijn opvolger aan De Kwakel en kwam in de vrijgekomen onderwijzerswoning van de school te wonen. Willem was gehuwd met Antonia (Toontje) Letanche, zij hadden 3 kinderen. In de opvolgende decennia nam het aantal leerlingen toe, waardoor de school te klein werd en niet meer aan de eisen voldeed.

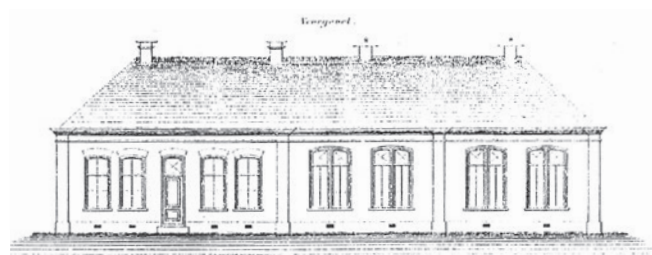

Openbare School Boterdijk uit 1849 (foto ca. 1950)

De stichting in 1879-1880 van de Gemeenteschool wat verderop aan de Boterdijk betekende het einde voor deze eerste school. Willem van Leunen stopte in 1878 met zijn taak als hoofdonderwijzer en overleed vijf jaar later op 21 februari 1883.

Openbare Gemeenteschool (1880-1913)

In opdracht van de gemeente Uithoorn werd er in mei 1879 gestart aan de Gemeenteschool aan de Boterdijk. Dit in navolging van een soortgelijke school in Uithoorn. De school telde aanvankelijk twee lokalen, voor totaal 120 kinderen, en een onderwijzerswoning. Aannemer was J. Kieviet voor een bedrag van fl. 7000,00. De eerste steen is op 31 juli 1879 gelegd door burgemeester E. B. Fremerij Kalff, tezamen met de wethouders H. Beuk en C. van Dijk. Met de komst van de nieuwe school werd de oude school van Boterdijk 211 rond 1880 opgeheven. Voor de nieuwe school was het nodig om het slootje langs de Boterdijk aan die zijde te dempen. De Boterdijk zelf, toen nog een smal pad, diende wat verder van de school af te komen liggen. Dit is gedaan door een strook aan de andere zijde te verbreden. Enkele jaren later, in 1884, was de Boterdijk verbreed tot rijweg en ook de Drechtdijk aangelegd.

Gemeenteschoolontwerp met 2 lokalen Boterdijk (1879)

De ingang van de school bevond zich aan de achterzijde. Via een portaal kwam je in de klaslokalen. De twee lokalen waren onderling van elkaar afgescheiden met een houten wand met centraal een groot raamwerk met voor en achter een tussendeur. Iedere klas had vier rijen banken voor elk twee kinderen. Ze zaten met hun rug naar de wegzijde. Per twee rijenbanken was een schoolbord aangebracht. Iedere klas had zodoende twee schoolborden. Midden in het lokaal stond een ronde kachel. Vanuit de onderwijzerswoning was er binnendoor geen directe verbinding met de school. De hoofdonderwijzer diende buitenom van zijn woning naar de school te gaan.

Café en slachterij Pouw

Twee jaar voor de bouw van de school had buurman Arie Pouw in 1877 vergunning gekregen om zijn oude panden, bestaande uit een woning, herberg en slachtplaats af te breken en te vervangen door nieuwbouw. Dit gebouw, het café en de slachterij (later Ons Huis) kwamen in 1879, net als de nieuwe school, in de lengterichting langs de Boterdijk te staan. De ruimte tussen de school en het pand van Pouw werd opgevuld met een brandspuithuisje, voor de vrijwillige brandweer van De Kwakel. Weer later werd dit de gemeentewerf.

F. N. Burgler (1878-1908)

De onderwijzerswoning werd na de oplevering in 1880 van de openbare gemeenteschool bewoond door Franciscus Nicolaas

Frans Burgler (ca. 1902)

Burgler (1852-1908). Op 10 januari 1878 was de uit Utrecht afkomstige Frans Burgler gehuwd met Adriana van Wijk, waarna zij zich vestigden in de schoolwoning. De gemeente Uithoorn had Frans Burgler aangesteld als hoofdonderwijzer op de nieuwe school. Ondanks dat er openbaar onderwijs werd gegeven was onderwijzer Burgler van katholieke afkomst. Burgler was ook

bestuurslid van de Uithoornsche Polder, hij was secretaris en penningmeester. Voorzitter was Cornelis Conijn. Een andere onderwijzer was de uit Utrecht afkomstige Cornelis Gijsbertus Hogendoorn (1858). Deze woonde als onderwijzer vanaf 10 juli 1882 bij de familie Burgler in aan de Boterdijk. Hoelang Hogendoorn als onderwijzer aan de gemeenteschool verbonden is geweest is niet bekend.

Lokaal uitbreiding (1893)

Er kwamen steeds meer kinderen die onderwijs gingen volgen. De school werd te klein. Daarom werd er in 1892-1893 een derde lokaal aangebouwd. De school bestond nu uit de onderwijswoning en 3 lokalen om het groeiende dorpje van goed onderwijs te voorzien.

Gemeenteschool Boterdijk, 3 lokalen en Café Pouw (ca. 1895)

Leerplicht (1901)

In 1900 hadden De Kwakel en Uithoorn samen 2000 inwoners. Deze 20e eeuw startte goed in 1900 met de aanneming van de eerste leerplichtwet in Nederland. Deze wet trad in werking op 1 januari 1901 en verplichtte kinderen van 5 tot 12 jaar tot het volgen van onderwijs. De leerplicht startte dus bij de aanvang van het schooljaar nadat de kinderen ten volle 5 jaar geworden zijn. Voor sommige kinderen werden uitzonderingen gemaakt, zoals voor boerenkinderen tijdens de oogsttijd. Dochters mochten ook thuisblijven om het gezin te verzorgen. De leerplichtwet van 1900 werd aangenomen, maar er was wel verzet onder de christelijke partijen, omdat zij het bestaansrecht van christelijke scholen bij wet geregeld wilden hebben. Ook de socialisten waren tegen de wet, maar dat was, omdat zij de wet niet ver genoeg vonden gaan.

Onderwijzeres J. v/d Velden en Frans Burgler (1907)

De uit Amsterdam afkomstige onderwijzeres Janna Jasmina van de Velden woonde ook in bij de familie Burgler aan de Boterdijk. Hoofdonderwijzer Frans Burgler overleed op 31 juli 1908 op 56-jarige leeftijd. Frans Burgler is 30 jaar hoofd van de school geweest in de 2 eerste scholen van De Kwakel. Weduwe Adriana Bugler-van Wijk bleef daarna nog enkele maanden aan De Kwakel wonen, waarna ze met haar jongste dochter naar Amsterdam vertrok. Het gezin had 7 kinderen, waarvan er 3 heel jong overleden.

De Hoofdweg (1902-1905)

Er was nog een eigen school aan de Hoofdweg in de Zuiderlegmeerpolder, dit was een Christelijke Nationale lagere school. De nieuwe boeren, die zich rond 1900 in de Zuiderlegmeerpolder vestigden, waren van protestants christelijke afkomst. Zij uitten de wens voor een eigen school. Op de eerste bijeenkomst op 26 juli 1902, in aanwezigheid van burgemeester Van Meetelen van Uithoorn, werd besloten tot het stichten van een christelijke lagere school aan de Hoofdweg. Er werd een bestuur samengesteld en een eerste gift van twintig gulden kon in ontvangst genomen worden. In mei 1903 werd een stuk grond aangekocht. Bij de wat gegoede ingelanden (eigenaren van land in bedijkt gebied; red.) werd aangeklopt om borg te staan voor de 2000 gulden. Het houden van zogenaamde kerkschappen door de ingelanden en de huur uit vijf (gebouwde) arbeiderswoningen leverde het een en ander aan inkomsten op. In 1905 werd de bouw van de school en onderwijzerswoning gerealiseerd en geopend op 17 december 1905. Feitelijk had De Kwakel hiermee eerst een Christelijke school en pas enkele jaren daarna een eigen Katholieke school. Pieter de Ruig kwam met zijn echtgenote op 27 december 1905 in de nieuw opgeleverde onderwijzerswoning. De Ruig werd hoofdonderwijzer en startte met 27 leerlingen, waaronder twee kleuters, waarmee aan het minimale aantal werd voldaan. Pieter bleef uiteindelijk 32 jaar aan deze school verbonden. In 1940 werd een nieuwe school gebouwd en de oude afgebroken. De oude schoolwoning bleef staan en is uiteindelijk in 1970 afgebroken en vervangen door een nieuw huis. Bart de Jong (1934) was van december 1965 tot april 1972 hoofdonderwijzer.

Christelijke Nationale lagere school bij de onderwijzerswoning, Hoofdweg (1905)

Reinier Zweep (1908-1913)

Na de dood van Frans Burgler trad Reinier Zweep (1881; Beerta/ Groningen) aan als nieuw hoofd van de gemeenteschool. In 1905 was Reinier te Almelo gehuwd met Gerritdina Hermina Tijhof. Voor zijn aanstelling aan De Kwakel in 1908, was Reinier werkzaam in Lonneker (bij Enschede). Begin maart 1909 verhuisde het gezin Zweep naar de onderwijzerswoning aan de Boterdijk. Aan De Kwakel was men in 1909 inmiddels al bezig een eigen 'katholieke' school te realiseren. De gemeenteschool kreeg in de opvolgende jaren te kampen met een sterk teruglopend aantal leerlingen. De school stopte en voor hoofdonderwijzer Zweep was er geen werk meer. In juni 1913 verhuisde het gezin Zweep zodoende naar de Beemster. In december 1912 is de gemeenteschool officieel beëindigd. De gemeente Uithoorn besloot het voormalige schoolgebouw aan de Boterdijk openbaar te verkopen.

R.K. Parochieschool (1909-1910)

Het zelfbewustzijn van de rooms-katholieken nam in de jaren rond 1900 sterk toe. Het werd op twee manieren geschreven R.C. (rooms-catholiek) en R.K. (rooms-katholiek) voor het gemak houden wij even R.K. aan in de teksten. De kerk was een onmisbare instelling voor de gelovigen. Een van de uitingen daarvan was het streven naar een eigen school. Voor hen was de gemeentelijke openbare school niet goed. Het kerkbestuur (tevens schoolbestuur) van de parochie van de "Heilige Joannes den Dooper Geboorte" zei het toen zó: alleen een R.K. onderwijzer kon bij de jeugd het heilige geloof opwekken en behouden. Op 28 november

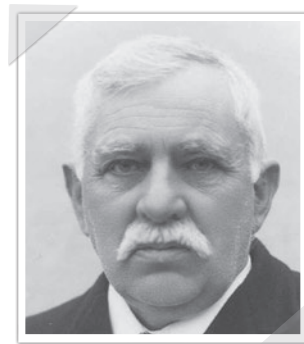
1908 werd de aanvraag uitgezet door het R.K. Parochiaal kerkbestuur, onder het pastoraat van pastoor Kortekaas voor de bouw van een eigen R.K. Parochieschool aan het Kwakelsepad. Eerst moet er een begroting en een bouwtekening gemaakt worden, volgens A.J. Brouwer (Vicaris-Generaal) van het Bisdom Haarlem. De aanvraag was drie klaslokalen, elk geschikt voor 50 leerlingen, tezamen met de

Pastoor W. Kortekaas, (1899-1912)

onderwijzerswoning. Hier kon in tegenstelling tot de openbare gemeenteschool gericht rooms-katholiek onderwijs worden gegeven. De behoefte of voorkeur hieraan ging op voor de overgrote meerderheid van het toen katholieke De Kwakel. Het ontwerp van de school werd uitgevoerd door architect P.J. Bekkert te Amsterdam en was af in november 1908.

Op 18 januari 1909 kwam er 'Witte Rook' uit het gemeentehuis van Uithoorn en de bouwvergunning werd goedgekeurd door Burgemeester J.M. van Meetelen. De bouw werd mogelijk mede dankzij een royale schenking van P. Louwerse. Hierna begonnen direct de twee Kwakelse aannemers Willem de Horde van het Kwakelsepad en Lodewijk Hendrikse van de Boterdijk (zijn vader, Sippe Heeres Hendrikse, had de gotische Kwakelse kerk gebouwd in 1875). Aan vakmensen ontbrak het niet in het rustige dorpje De Kwakel. De bouw volgde gestaag en op 1 oktober 1909 konden de deuren open, vonden wij in oude krantenknipsels terug.

Aannemer Lodewijk Hendrikse

R.K. Parochieschool (1910)

F.J. Despomare (1909-1923)

Het kerkbestuur van den Heilige Joannes de Dooper te De Kwakel, gemeente Uithoorn benoemt bij deze akte voor vast met ingang van 1 oktober 1909 tot Hoofd der School, Franciscus Jacobus Despomare, geboren 6 januari 1883 te Weesp.

Klas met hoofdmeester Despomare (1910-1912)

Het salaris voor een jaar zal 950 gulden zijn. Het Hoofd van de school geniet, behalve zijn jaarwedde, vrije woning en tuin, ondertekent 11 augustus 1909 door F.J. Despomare, voorzitter Wilhelmus Cornelis Kortekaas (Pastoor) en secretaris Pieter Blommestijn.

”Onderwijzeresbenoeming van Cornelia Theodora van Vliet, geboren te Harmelen den 16^e oktober 1889, wonende in aan de Boterdijk bij Cornelis Pouw, het salaris zal 530 gulden bedragen, ondertekent op 25 september 1909”. De school opende op 1 oktober 1909 met 48 kinderen, met Despomare als hoofdonderwijzer en Cornelia van Vliet als onderwijzeres. Het kerkbestuur verzocht in hoger beroep op 7 december 1909 aan de schoolopziener te Haarlem een machtiging tot de benoeming van “den Zeer Eerwaarden Heer Wilhelmus Cornelis Kortekaas, pastoor te De Kwakel voor het geven van Godsdienstleer”.

Openbare school sluit (1912-1913)

In maart 1912 verliet pastoor Kortekaas de parochie in De Kwakel en gaf het voorzitterschap van het schoolbestuur over aan de nieuwe pastoor J.J.G. Hafkenscheidt. Wilhelmus Cornelis Kortekaas was van 10 september 1899 tot 29 maart 1912 pastoor en voorzitter van de school en heeft de bouw van de R.K. Parochieschool in 1909 bijgestaan. De groei van de school in 1912 zat er goed in. Er waren nu 58 kinderen en er kwamen 2 onderwijzeressen bij. Cornelia van Vliet

Pastoor Hafkenscheidt

vertrok weer in februari en nieuw waren op 1 maart Catharina van Egmond uit Amsterdam en op 2 september Maria Hafkenscheidt uit Dordrecht, zus van de pastoor. Haar broer zat natuurlijk heel dicht bij het vuur en gaf de tip. De openbare school aan de Oker sloot zijn deuren op 14 november 1912, na 32 jaar openbaar onderwijs (1880-1912) en de gemeente Uithoorn zette de school in de verkoop.

Op 15 maart 1913 werd in dit kader een openbare verkoop gehouden. Cornelis Eduard Conijn (broodbakker aan de Vrouwenakker) werd eigenaar van de onderwijzerswoning en Jan Willem van den Heuvel (landbouwer in de Zuiderlegmeerpolder) verkreeg de drie klaslokalen in eigendom. Beide kopers hebben er verder weinig mee gedaan. Op 5 augustus 1913 verkochten beide eigenaren het geheel door aan Gerardus (Gerrit) van Staveren (1867/1955). Deze had toen inmiddels een florerend timmer- en bouwbedrijf en was tevens ‘kassier’ bij de Coöp Boerenleenbank.

Schoolstrijd (1917)

Met de Grondwet van 1917 kwam er een einde aan de ‘schoolstrijd’ tussen openbaar en bijzonder onderwijs: vanaf die tijd financiert de overheid zowel het openbaar als het bijzonder onderwijs. Ook werd toen de oprichting van een eigen departement voor onderwijs nodig geacht (25 september 1918). De eerste minister van Onderwijs was J.Th. de Visser (van 1918-1922 en van 1922-1925). In diezelfde tijd is de Onderwijsraad in het leven geroepen als adviesorgaan (1919). Het ministerie van Onderwijs dateert echter pas van 1918. Vóór die tijd was onderwijs een van de aandachtsgebieden van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Noodlokaal (1916-1918)

In februari 1916 werd het plan voor een verbouwing van de onderwijzerswoning uitgevoerd naar een ontwerp van architect N.W. Stegerhoek uit Amsterdam. Het hoofd van de school Despomare kreeg daarmee een betere woning en de huurprijs werd dan ook verhoogd. De bestaande school met zijn 3 lokalen werd te krap aan het Kwakelsepad. Er kwam een plan voor uitbreiding in de vorm van een houten noodgebouw naast het bestaande gebouw. Bouwkundig architect Stegerhoek werd weer gevraagd het ontwerp te maken en op 18 juni 1918 werd de tekening ingediend. In de schoolvakantie werd het houten hulpschoollokaal gerealiseerd, waarschijnlijk gebouwd door M.B.C van Egmond of Willem de Horde?

De gemeente besloot om met ingang van 1 januari de huurwaarde voor de verstrekte vrije woning aan het hoofd van de bijzondere school te De Kwakel vast te stellen op een bedrag van fl. 250,00 per jaar. Aanvraag voor Rijksbijdrage over 1919 aan district Haarlem in de provincie Noord-Holland, ingediend door voorzitter J.J.G. Hafkenscheidt (pastoor) en de nieuwe secretaris A. Könst (Dzn). Hij had het secretariaat van de school overgenomen van Pieter Blommestijn, die afscheid had genomen als secretaris. Het aantal kinderen op school was gestegen naar 156, het schoolhoofd was Despomare en er waren 3 onderwijzeressen. De Rijksbijdrage over het jaar 1919 voor de bijzondere lagere school bedroeg fl.7800,00.

School en de woning van Despomare (1918)

Voor het eerst naar school in 1918

Zoals een zesjarig jongetje het zag (interview met een oud-leerling, later leraar Rinus Hendrikse uit De Brug van 1975) “Pas maar op, jochie. Straks op school zal de meester je wel krijgen. Die weet alles!” “Of, “Denk ‘r om als je straks bij de Juffrouw zit!” Ja, zo werden we dikwijls voorbereid op de school, op de lagere school. Nee, een “bewaarschool” was er toen nog niet in de Kwakel. “Een peuterklasje nog niet eens in de steden! De dames Bakker en van het Hart zagen hun pionierswerk misschien in een droom, een kinderdroom. De zusters in Uithoorn hadden een bewaarschool. Een heel enkel kind liep dan mee met de meisjes die bij zuster Thecla na de 6e klas op naailes gingen! Je deed dus in één keer de gewichtige stap naar de “Grote School”.

In de zomer van 1918 stapte ik, aan de hand van mijn oudste zus richting school. “Luister goed naar de juffrouw en wees gehoorzaam,” was de laatste moederlijke vermaning. En zo ging ik dan het grote leven tegemoet. Op de tolbrug kregen we gezelschap, Nely Kruideniers, ook aan de hand van haar

Rinus Hendrikse (1925)

oudste zus. “Wij hebben er óók een voor ‘t eerst en ze is nog jarig ook,” hoorde ik Bets zeggen. Het schoolhek stond uitnodigend open. Op de muur van de school stond een heel grote Man, met spijkers op z’n Hoofd en Hij wees met een grote vinger op een reusachtig hart, waar ook al spijkers uitstaken. “Dat is het Heilige Hart,” zeiden de grote zussen. Daar is de school later in 1942 naar vernoemd. Een en al aandacht voor die mooie plaat stond ik al binnen voor ik het wist. Daar liep een meneer met een donker uiterlijk. “Dat is de meester”, zei de meneer. Viel dat even mee! Hij had zeker vergeten wat er allemaal met mij afgerekend moest worden. Hij gaf me zelfs een hand. “Zo joh, en nu gaan we naar de Juffrouw.”

Het schoolgebouw bestond oorspronkelijk uit 3 lokalen. Heeft u nog een oude ansicht? Maar in 1918 werd er een noodlokaal bijgebouwd. De Kwakel groeide. In dat houten noodlokaal zat de 1^e klas bij Juffrouw Chatrien van Egmond. Jassen, mantels, petten, mutsen alles òp de kapstok. Klompen ònder de kapstok! Maar Bartje Schippers was zuinig op z’n nieuwe klompen – echte riemklompen – en zette ze onder de voetenplank van zijn bank. Cornelia die op ‘t Kwakelsepad woonde wilde niet naar binnen. Ze huilde en riep om haar moeder. ‘t Duurde heel kort, de Juffrouw wist er raad op. Alle namen schreef ze op in een mooi boek en toen ging ze vertellen. Je zag ‘t gewoon allemaal gebeuren! De wolf en de 7 geitjes. Hoorde je ze daar niet blèren van angst? En Roodkapje! Sneed me de jager de wolvenbuik open met ‘t grote broodmes van ons thuis. Net goed voor dat kreng. Ineens was het middag, koster Maas luidde de Engel des Heren. Langzaam gingen we iets lezen. Over het leesbord aap, noot, mies enz. hoorde je eerst prachtverhalen.

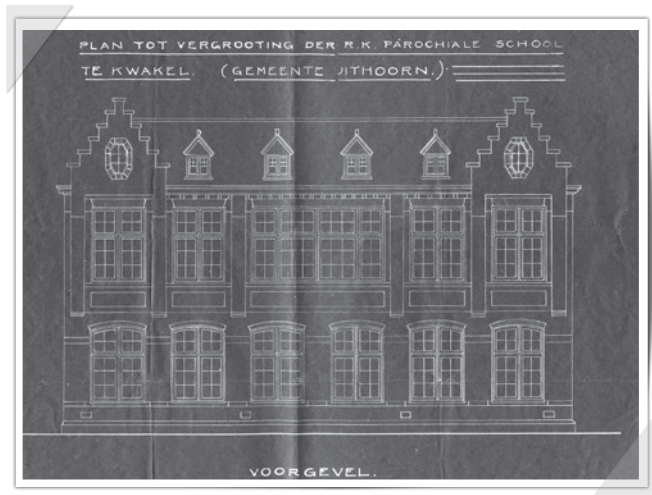
Vervolgens plaatjes benoemen, klanken nazeggen en lettertjes leggen. En leren schrijven! Op de lei? Ja, op een echte lei. Met echte griffels. Oorverdovend gekras als we de eerste streepjes in de ruitjes schreven, die achterop de lei stonden. Lei en sponsdoos bewaarde je in je kastje, onder je lessenaar. Had je een droge spons? Dan spuwde je op je lei en veegde ‘m schoon met je mouw. Dat ging veel vlugger.

De Juffrouw deed vaak of ze iets niet zag. Ze kon met kinderen omgaan! Zo’n juf zou het ook in 1975 voortreffelijk doen. Soms had je twijfels: God, je Moeder, Sinterklaas of de Juffrouw, van wie hield je het meest. Met leermiddelen waren we karig bedeeld: Lei, griffel, leesbord, telraam èn een leerboekje “Ik lees al”. Wel hadden we mooie wandplaten. Namen als Jetses, Scheepstra en Walstra, De Jongh en Wagenvoort zeggen U niets? Nee? In 1975 zijn hun wandplaten een zeer gezocht artikel. Moeizaam zwoegden de Kwakelse kindertjes in die eerste klas! Je had het druk! Al was het maar met het bidden. Onze Vader en Wees Gegroet vormden geen punt. Maar dan volgden: 12 artikelen des Geloofs, de 10 Gebeden Gods en de 5 Geboden der Heilige Kerk. Die leerde je in de 1e klas. We blèrden ze in koor na tot we ze konden dromen.

Leren, rekenen, bidden, vertellen, zingen, en tekenen (op je lei) vormden de leervakken. Gymnastiek? Onbekende weelde! Speelkwartier, evenzo. Je ging naar school om te leren! En graag ging ik. Door de juf èn haar vertelkunst. Haar verhalen over Sinterklaas, bijvoorbeeld. Die verhalen moesten het doen. Sinterklaas op school was er helemaal niet. Je zette 5 december je schoen uit, gevuld met hooi, brood, wortel en ‘n suikerbiet plus een kroes water; allemaal voor de schimmel. Als je sliep kwam hij en op 6 december mochten we op school vertellen wat hij gebracht had. Gek hè, de een kreeg meer dan de ander. Daar kwam je toen nog niet achter. Hoe was ‘t mogelijk dat hij ook Hientje wist te wonen, zo ontzettend ver weg, achter de Vuurlijn. Mag ik U dan tenslotte nog iets vertellen over de kersttijd op school? Stal, kribbe, kerstgroep, boom of kerstversiering waren er niet. Wel het kerstverhaal. In Nazareth, Bethlehem, Jeruzalem? O nee, in De Kwakel daar gebeurde alles!! Daar was het voor ons kinderen het middelpunt van de hele wereld.

Heel de geschiedenis speelde zich daar af. Onder het verhaal zag je Maria op een ezeltje zitten. Josef stoer ernaast. Zo kwamen ze de Boterdijk af. Ha, Josef zag licht branden. De herberg van Pouw. Geen plaats. Toen naar Leenders. Geen plaats! Aan de voet van de Ringdijk vlak bij het fort vonden ze een zwarte schuur. Bestemd voor bescherming van schapen en jongvee in barre winters. Ze gingen binnen. Ineens was het kindje er. Hoe het daar plotseling kwam? Misschien hadden de Engelen ‘t wel gebracht. (Het woord “voorlichting” moest toen nog worden uitgevonden!). Je zag het Kindje echt liggen op Maria’s omslagdoek op stro. Dat was er genoeg in die schuur. De os herkauwde met luid gesmak en de ezel keek dromerig dom voor zich uit. Plotseling zongen de Engelen boven het fort en wij mochten ook zingen in de klas. We zongen dan “De herdertjes” en “Te Bethlehem is geboren” met dat

prachtige Eja – Eja refrein, liederen genomen uit Cantemus. Kinderlijke liedjes en ook Stille Nacht waren er toen nog niet bij. Zo beleefde je op school deze belachelijke dingen, die een diepe indruk nalieten. En dat gebeurde voor mij in m'n eigen omgeving, in De Kwakel. Ik denk er nog wel eens aan terug, dankbaar voor zo'n prachtige en gelukkige tijd in zo'n heerlijk dorp. (Met dank aan de redactie van De Brug uit 1975)

Bouwtekening Stegerhoek (1919)

Hoogbouw (1919-1920)

Het schoolbestuur pakte in 1919 het probleem nu drastischer aan: weer een plan ingediend voor uitbreiding van de Parochieschool aan het Kwakelsepad. De bedoeling was een verdieping bovenop de bestaande 3 lokalen te bouwen. De architect N.W. Stegerhoek uit Amsterdam kreeg de opdracht. Deze had een mooie blauwdruktekening gemaakt en die werd op 30 december 1919 gepresenteerd. De bouwtekening werd akkoord bevonden door de Kwakelse timmerman M.B.C. van Egmond. B & W gaf zijn toestemming op 16 januari 1920 voor een bovenverdieping met ook 3 lokalen. De school telde dan 6 lokalen x 48 leerlingen = 288 plaatsen. Gericht op de toekomst, want in 1919 waren er nog pas 190 leerlingen op school die onderwijs genoten. De uitbereiding was gekoppeld aan de bevolkingstoename als gevolg van de opkomende tuinbouw in die jaren. Kinderrijke tuindergezinnen uit Langeraar en Roelofarendsveen vestigden zich in het kleine dorp voor een nieuwe toekomst. Deze jonge kwekers begonnen een tuinderij op de verse zwarte veengrond van De Kwakel. Op 19 januari 1920 begon de aanbesteding en heel snel erna is de verbouwing gestart. De bouwer van het project is tot nu toe nog niet bekend, wie het weet mag contact opnemen met onze stichting. Eind 1920 was de grote verbouwing met de 3 extra lokalen klaar.

Op Hooger Pad (1920-1921)

Er kwam weer een nieuwe onderwijzeres. In haar contract stond o.a. als voorwaarde, zich "te kleeden volgens de wetten der Christelijke zedelijkheid, alzo de blouse gesloten tot den hals met mouwen tot over de ellebogen; geen al te korte rokken, geen vleeschkleurige of doorschijnende kousen", aldus vastgesteld door het schoolbestuur.

De onderwijzersbenoeming vanaf 1 juli 1920 van Joannes Bernardus Kraanen, ondertekend door voorzitter pastoor Hafkenscheidt en secretaris Frans Klijn, die het secretariaat van de school over nam van A. Konst (Dzn) die deze functie neerlegde. Ondanks de zeer korte tijd die de heer Kraanen werkzaam was in De Kwakel, namelijk maar 1 jaar, van 1920 tot 1921, is hij toch nauw verbonden geweest met De Kwakel. Hij is volgens hemzelf

Meester Kraanen

de enige, die ooit een boek, een streekroman over De Kwakel heeft geschreven. 'Voor De Kwakel waarlijk iets unieks, maar voor mij was het gewoon het schrijven van een boek, in dit geval een streekroman', zo sprak de heer Kraanen. 'Ik heb er nooit een punt van gemaakt, het ging vanzelf.' In dit jaar waren er 190 leerlingen op school, onder wie Bart Wahlen (Bart Wildebras), zoon van Nees Wahlen van de Vuurlijn.

Bart Wahlen (1922)

Over deze kwajongen heeft Meester Kraanen een dorpsroman geschreven met als titel 'Op Hooger Pad'. Dit boek is uitgegeven onder het pseudoniem van Flip Keyenburg in 1928 te Utrecht. Hier vertelt meester Kraanen prachtige verhalen over het kattenkwaad dat Bartje Wildebras uithaalde in het kleine dorpje Kwetterdijk. De namen van bekende Kwakelse figuren komen ook veelvuldig voor onder een pseudoniem. Zo werd Jan van Doorn Janus Stekel. Meester Kraanen schrijft over mooie ondeugende verhalen in en rond De Kwakel. Zo klom Bart boven in de kerktoren om het haantje recht te zetten en met de kermis was het varkensvangen een populaire attractie.

P.J. Graven (1923-1955)

Petrus Jerinus Graven werd per 1 september 1923 hoofd van de school in De Kwakel, hij volgde F. Despomare op. Piet Graven was geboren op 11 december 1890 te Arkel. Het aantal leerlingen was intussen al opgelopen naar 218. Pastoor Hafkenscheidt kwam uit Dordrecht en door hem werd Piet Graven naar De Kwakel gehaald. Dit was een heel goede zet van de pastoor, want meester Graven was een duizendpoot en een sociaal bewogen persoon. Hij richtte drie zangkoren op: het mannenkoor, het jongenskoor (1925) en het dameskoor en zelf was hij koorleider en dirigent. Daarbij nam het hoofd van de school vaak het voortouw als de bij uitstek geschoolde in het dorp, naast de pastoor en de kapelaan. Zo was hij (mede)

Hoofdonderwijzer
P.J. Graven (1925)

oprichter van een waslijst aan verenigingen onder katholieke vlag: Damclub Kunst en Genoegen (1927), Toneelvereniging St. Genesisus (1929), Gymnastiekvereniging DWS (1931), Mandolineclub, Naai-kransje, de Kleuterschool (1946) en de Dragervereniging St. Godefridus (1947). Dat een man zoveel verschillende petten op kon hebben, een echte sociale duizendpoot met pit.

De Veenstroom (1924-1928)

De grote invasie van de jonge tuindersgezinnen uit Roelofarendsveen en Langeraar was goed op stoom. Dit had grote gevolgen voor de school, maar met de bouw was daar in 1920 al rekening mee gehouden. Deze tuinders begonnen hier hun groente- en bloemenkwekerij op te bouwen in de verse veengrond van De Kwakel. De Veenders en Langeraarders waren van katholieke afkomst, wat een groot voordeel opleverde in het sociale leven van het dorpje. De mentaliteit was bijna hetzelfde als De Kwakel, hard werken, de kerk en zich samen verenigen. In de jaren twintig ontstonden allerlei katholieke verenigingen, zoals in het vorige hoofdstukje bij meester Graven al vermeld. Deze waren gericht op de ontwikkeling van de eigen katholieke zuil: je sterk maken in afzondering van andersdenkenden en je beschermen tegen die "vijandige" wereld rondom, waren twee doelstellingen. Zo werd de Nederlandse R.K. Bond voor grote gezinnen opgericht om vrouwen en mannen te waarschuwen tegen de gevaren van het "duivelse systeem" van geboortebeperving. Vele parochianen hebben zich ingezet voor de vorming en ontwikkeling van de eigen bevolkingsgroep. De andere twee belangrijke verenigingen, in parochiaal verband opgericht, waren Gymnastiekvereniging DWS (1931) en de R.K. Voetbalvereniging. KDO (1926) Bij al deze verenigingen was er altijd een geestelijk adviseur (pastoor of kapelaan) aanwezig. (In de crisisjaren dertig en daarna de Tweede Wereld Oorlog, werden beide verenigingen opgeheven en na de bevrijding in 1945 weer heropgericht; in september 2020, hoewel beide in een vereniging op waren gegaan, bestonden ze 75 jaar). In 1928 werd de leerplicht verlengd van 6 naar 7 jaar en het 7^e leerjaar geïntroduceerd. Ook het toezicht op de onderwijsinstellingen en de medezeggenschap werd wettelijk geregeld.

Gymnastiekzaal (1928-1930)

Met de komst van de vele nieuwe bewoners zag men de school daarom alweer snel te klein worden. In 1928 werden plannen voor een nieuw gedeelte met 2 lokalen gemaakt. Meester Graven wilde ook een gymnastiekzaal. 'Nee,' was het besluit van de gemeente, 'als wij een gymzaal bouwen, dan komt die in Uithoorn'. Een 8-lokalenschool geen gymzaal, maar die paar 2-3 lokalschooltjes in Uithoorn wel? Meester Graven nam hier geen genoegen mee en vroeg een onderhoud aan bij de minister. In 1928 ontwierp architect J.A.M. Starmans uit Utrecht de uitbreiding: aan het Kwakelsepad een gebouw met twee lokalen en een brede gang aan de straatkant en haaks daarop een flink gymnastieklokaal. Dat ontwerp was te duur naar het oordeel van het gemeentebestuur. Tot verbazing en ergernis van het schoolbestuur liet de gemeente óók een ontwerp voor de uitbreiding maken. Het ministerie was net zo verbaasd over de handelwijze van het college van burgemeester en wethouders en gaf het schoolbestuur gelijk. Meester Graven had het toch mooi voor elkaar gekregen met het schoolbestuur, want de minister stond achter hun uitbreidingsplannen. Deze uitbreiding was hard nodig: in 1928 waren er 263 kinderen en de kleinste klas telde 33 en de grootste 59 leerlingen.

School na de verbouwing en de gymzaal (1931)

Na enig tijdverlies kon het gemeentebestuur niet anders dan toestemming geven. Dat gebeurde op 11 juli 1929. De gemeente stelde een bedrag beschikbaar van fl. 39.000,00 voor de school. De aannemer werd de uit De Hoef afkomstige W. van Scheppingen, hij was de laagste inschrijver voor een bedrag van fl.26.602,00 en kreeg de klus. De totale begroting van de verbouwing en met aankoop van de grond en een nieuw te bouwen huis voor de hoofdonderwijzer bedroeg fl. 45.799,70. Door het nieuwe ontwerp en de lokalen uitbreiding moest de onderwijzerswoning in de school wijken. Dat vond meester Graven niet erg, want het was een vochtig huis en in slechte staat, na vele oplapbeurten. Hij kon zijn nieuwe woning aan het Kwakelsepad 16 op het eind van 1929 betrekken met zijn gezin. De school met de 2 nieuwe lokalen en de gymnastiekzaal werd in de loop van 1930-1931 geopend. Als er een gymzaal in het dorp is, moet er ook een gymnastiekvereniging komen, dacht Graven en hij richtte in 1931 D.W.S. (Door Wilskracht Sterk) op.

Aap, Noot, Mies, het leesplankje van Jetses (1930)

Leesplankje van Jetses (1905-1930)

Verscheidene Nederlandse onderwijzers en pedagogen hebben hun stempel gedrukt op de ontwikkeling van het onderwijs in ons land. De auteur van 'Kees de jongen', Theo Thijssen (1879-1943), was een typisch 'rode' onderwijzer, pedagoog en vakbondsman. Andere bekende namen in dit verband zijn J.H. Isings (1884-1977), de maker van de bekende schoolplaten, en Jan Ligthart (1859-1916), de schoolmeester-pedagoog die betrokken was bij de ontwikkeling van het leesplankje, samen met Hoogeveen. In 1906 verscheen het leesplankje van Hoogeveen, waarmee generaties Nederlandse kinderen leerden lezen: aap noot mies enz. Cornelis Jetses (1873-1955) kreeg samen met Ligthart en Scheepstra de opdracht om het oude leesplankje van Hoogeveen uit 1906 aan te passen. In 1930 kwam Jetses met het voor ons allemaal heel bekende leesplankje. Jetses was ook de tekenaar van Ot-en-Sienplaten en illustrator van tal van school- en leesboeken.

Klas van Meester Damhuis (1931-1932)

De Crisisjaren (1930-1932)

De crisisjaren, begin jaren dertig, brachten veel zorgen. Armoede hier en daar was ook merkbaar op school. Soms kwamen kinderen zonder eten naar school. En soms was er ook geen geld voor kleding. Met de middenstand en enkele boeren werd er overeengekomen dat de jeugd op school tussen de middag brood met boter en kaas kreeg. Daarnaast werd er een "naaikransje" opgericht. Truien, dassen, mutsen en kousen werden gebreid en jurkjes en blouses genaaid voor de arme gezinnen. Vanzelfsprekend heeft ook mevrouw Graven een

groot aandeel in het sociale leven binnen deze gemeenschap gehad. Eerste hulp bij ongelukken was bij haar in goede handen. Het EHBO-bordje heeft jaren aan de muur gezeten. En in de naoorlogse jaren heeft ze nog geruime tijd voor de klas gestaan om het tekort aan personeel op te vangen. Vele jaren heeft meester Graven ook nog 's avonds lesgegeven in het tuinbouwonderwijs. In de wintertijd werd er avondschool gegeven aan oud-leerlingen. Het ging hier dan meer om eenvoudige boekhouding, een brief schrijven en wat in de praktijk nodig was voor hun kwekerij. Op 1 juli 1932 verliet pastoor J.J.G. Hafkenscheid de parochie in De Kwakel en zijn voorzitterschap van de school (1912-1932) werd overgedragen aan de nieuwe pastoor P.J. Nieuwenhuis. Als dank voor de pastoor gingen alle leerlingen en leraren van school op de foto in de tuin van de pastorie voor een afscheidsfoto.

Onderwijzers v.l.n.r. C. Ham, R. Hendrikse, M. van Schaik, M. Scholten, E. van der Zande, P. Graven en C. Despomare (1938)

Andere tijden (1933-1945)

In deze jaren veranderde er niet veel, de wereldcrisis was weer voorbij en in 1935 kwam er een nieuwe burgemeester in Uithoorn: C.M.A. Koot. Dit was eindelijk een burgemeester die voor het dorp De Kwakel opkwam en het gelijkstelde met de grote broer in Uithoorn. Na heel wat tegenstribbelende burgemeesters, zoals Pont en Vos de Wael, was dit zeer gunstig voor de ondernemende Kwakelse bevolking. De school, de kerk, de verenigingen en vooral de menselijke benadering van deze man, sprak de dorpsbewoners erg aan. Dit was wederzijds. De burgemeester kwam graag in De Kwakel en voelde de mensen goed aan. Met het onderwijs ging het ook zijn gangetje met wat kleine aanpassingen van een veiliger en breder trottoir bij de school in 1935. In 1939 een aanvraag voor wijziging in de riolering, vervanging van de privaten en urinoirs door closets en urinoirs met waterspoeling van de school. Al het gewone onderhoud werd gedaan, de mensen waren hun bedrijfjes weer aan het opbouwen en de kinderen naar school en bij lekker weer buiten spelen.

Heilig Hartschool & de Tweede Wereldoorlog (1940-1945)

Dan is het mei 1940, de Duitsers vallen Nederland binnen en bombarderen het hart van Rotterdam, waarmee de Tweede Wereldoorlog ook in ons land uitbrak. Alles werd weer onzeker voor de mensen in het land, wat ook op het schoolleven zijn uitwerking had. Er waren in begin 1940 nog 264 leerlingen aan het Kwakelsepad en op de Christelijke school in de Zuider-Legmeer 62 leerlingen. De toekomst was onzeker geworden, ook voor gezinnen. Daarom nam het aantal kinderen op de beide scholen later ook af. Pastoor Nieuwenhuis en voorzitter van de school (sinds 1932) kwam te overlijden in 1940.

Mgr. Noordman

De nieuwe pastoor J. J. J. Noordman nam diens taken over bij de kerk en de R.K. Parochieschool; vanaf 12 januari 1942 ging die school Heilig Hartschool heten. Ook ging in 1942 de leerplicht naar de verplichte 8 jaar les, die een kind moest gaan volgen. Pastoor Noordman had een goede klik met burgemeester Koot. En toen deze door de Duitsers gezocht werd kon hij onderduiken in de pastorie.

Hij kreeg van Noordman een priestergevaad aan, een beter vermomming kon je niet hebben. Het werden goede vrienden voor het leven.

R.K. Bewaarschool (1943-1951)

Het kleuteronderwijs ontstond rond 1943 door weer een initiatief van hoofdmeester Graven. Om de kinderen te bewaren werd dit de 'bewaarschool' genoemd. Deze werd in eerste instantie ondergebracht bij de lagere school aan het Kwakelsepad. Per 1 maart 1943 werd Mevrouw W. C. Klaasen (Amsterdam) aangesteld als onderwijzeres van de R.K. Bewaarschool. Er was wat verloop onder de leidsters van het kleuteronderwijs en pastoor Noordman benaderde Annie Bakker voor deze taak samen met juffrouw Van 't Hart. Deze twee dames begonnen in 1946 in twee lokalen van de lagere school, zij hadden ieder 65

Kleuterschooltje van juffrouw Van 't Hart (1949)

kleuters in de klas. In 1951 vertrok juffrouw Van 't Hart naar Bovenkerk en juffrouw Bakker kwam er weer alleen voor te staan en moest verhuizen naar een zaaltje (de oude stal) achter in het café van Pouw. In de jaren na de oorlog (1946-1952) groeide De Kwakel weer als gevolg van de 'Babyboom', de mensen zagen weer licht aan einde van de tunnel na de vreselijke oorlog.

R.K. St. Jozef Kleuterschool (1952-1955)

In januari 1952 werd een ontwerp ingediend, van architect J.G. de Groot uit Uithoorn, voor een nieuwe kleuterschool. De plek die uitgekozen was, was het open stukje grasland aan de naar de pastoor genoemde Mgr. Noordmanlaan (Mgr. = Monseigneur) en het Kwakelsepad. De bewaarschool werd ook wel 'Fröbelschool' genoemd, naar Friedrich Fröbel, de Duitse opvoedkundige en oprichter van de eerste kleuterschool in 1837. De naam voor de nieuwe school werd St. Jozef kleuterschool. In juli 1952 ging pastoor Noordman met emiraat (pensioen). Zijn opvolger, de nieuwe pastoor J.R.F. Versteeg, volgde hem ook op als hoofd van het schoolbestuur. De bouwer van de school is ons nog niet bekend, maar als iemand het weet: wij horen het graag. Het gebouw telde in eerste instantie 1 speellokaal (gymzaaltje) en 2 klaslokalen bij de oplevering in hetzelfde jaar.

R.K. St. Jozef Kleuterschool met 2 lokalen (1952)

Het schooltje werd een paar jaar later al snel te klein als gevolg van de nieuwe, strenge wet op het kleuteronderwijs. Deze wet schreef voor dat er niet meer dan 40 kinderen in één klas mochten zitten, dus er moest weer uitgebreid worden. In het ondernemende De Kwakel was er ondertussen in 1954 een Speeltuinvereniging "Jong Leven" opgericht door enthousiaste ouders. De speeltuin kwam tegenover de nieuwe kleuterschool te liggen en naast de lagere school. Piet Sitvast was jarenlang de beheerder van de nieuwe speeltuin. 'Sit, kompt eran', riepen de kinderen dan spontaan als Sit de speeltuin kwam openen. In april 1955 was de bouwtekening af van architect De Groot, met een aanbouw van een derde klaslokaal. Op 7 september kreeg het schoolbestuur groen licht van het hoofd Kleuteronderwijs van Noord-Holland. De Kwakelse aannemer Piet de Jong & Zonen mocht deze klus uitvoeren, voor de aanneemsom van fl.16.430,00. Op het eind van 1955, begin 1956 was de school klaar voor gebruik met genoeg ruimte voor de vele kinderen.

Het is heerlijk en... je blijft er jong bij (interview met Kleuterjuffrouw Bakker, uit De Brug van 1976)

Geen peuters hoor, wel kleuters

Een goed begin is het halve werk. Een spreekwoord dat altijd met enige trots wordt uitgesproken. Een gezegde ook dat ook van toepassing is op het kleuteronderwijs in De Kwakel. Bijna dertig jaar heeft de gemeenschap al kunnen profiteren van de gave van juffrouw Bakker om de kleuters vertrouwd te maken met het naar school gaan. "Ik heb nu de kinderen van mijn eerste kleuters in de klas", aldus juffrouw Bakker.

Roelofarendsveen

Volgend jaar is de eezuchtige kleuterleidster dertig jaar aan het kleuteronderwijs verbonden en uit haar woorden is op te maken dat zij ook nog de kleinkinderen van haar eerste kleuters in de klas zou willen hebben. "Ach, het is heerlijk, en je blijft er jong bij" zijn de woorden van de in Roelofarendsveen geboren, maar in De Kwakel getogen perfectioniste, die de R.K. St. Jozef kleuterschool gemaakt heeft tot wat het nu is. Iedereen na de oorlog uit De Kwakel, met uitzondering van de jongsten, heeft de eerste onderricht lessen bij juffrouw Bakker gekregen. Voor de eerste generatie is dat in de oudere lagere school gebeurd. Voor de daaropvolgende in het thans bestaande gebouwtje aan de Mgr. Noordmanlaan 3. Verder zullen velen niet weten hoe juffrouw Bakker, die de ouderlijke woning in De Kwakel drie jaar geleden stillietjes geruild heeft voor een gerieflijk flatje aan de Anna Blamanlaan 60 in Uithoorn, ertoe gekomen is om kleuterleidster te worden.

Katholieke Aktie

"Nou, dat is eigenlijk gekomen door een samenloop van omstandigheden. Na de oorlog was ik nogal actief in de Katholieke-aktie. Deze "aktie" zou je kunnen vergelijken met de tegenwoordige jeugdclubs. Een leuke bijkomstigheid is dat uit deze "aktie" de gymnastieclub D.W.S. (heropgericht in 1945) is overgebleven. Ik zelf heb toen geprobeerd de korfbalsport van de grond te krijgen. Jammer genoeg is dat niet gelukt. Maar er bestond sinds twee jaar een kleuterschool, waar twee leidsters werkzaam waren geweest. Door de slechte verbinding met ons dorp kwam men zonder leidster te zitten. Dat was in 1946 als ik me niet vergis. De pastoor uit die tijd, Mgr. Noordman, heeft mij toen benaderd of ik er niets voor voelde de peuters op te vangen. Ik heb kinderen altijd een warm hart toegedragen. Je zult dus begrijpen dat het voor mij niet moeilijk was om te beslissen. Samen met juffrouw van het Hart, je weet wel, een zuster van Piet van het Hart, ben ik gaan studeren. Na vijf jaar hadden we onze A en B akte waarvan akte B de hoofdakte is. Dat ik ben gaan studeren zat in het feit dat ik vond dat je iemand niet iets kan leren zonder zelf geleerd te hebben hoe dat moet. De algemene opvatting over de kleuterschool, of in dit verband liever gezegd bewaarschool in de jaren na de oorlog, was dat je kinderen naar school toebrecht om ze te bewaren. Wij wilden de kinderen natuurlijk niet alleen bewaren. Wij wilden ze graag iets leren".

Twee Lokalen

"Samen met juffrouw van het Hart begon ik in twee lokalen

van de oude lagere school. Wij hadden ieder een klas van 65 kleuters. Tegenwoordig is dat onmogelijk. Op de eerste plaats is het wettelijk niet toegestaan en de kinderen van nu eisen veel meer aandacht, dan die van vroeger. Het werken in het kleuteronderwijs in de jaren na de oorlog was natuurlijk niet even gemakkelijk. Vooral als je bedenkt dat er wettelijk geen bepalingen voor waren, zodat de overheid ook geen geld beschikbaar stelde. Alles moest met behulp van de parochie door de gemeenschap worden opgebracht". Na het bovenstaande zal niemand meer gek opkijken als juffrouw Bakker vertelt dat toen in de jaren vijftig de lagere school zich ontzettend uitbreidde, maar liefst honderddertig kleuters en twee wanhopige leidsters in een lokaal gepropt werden. "Ik herinner het me nog goed. We kwamen terug van vakantie en zagen dat een van onze lokalen door een laag houten tussenschot in tweeën gedeeld was. Natuurlijk zul je begrijpen dat wij ons zwaar gedupeerd voelden. Voor een salaris van f 25,- in de maand, wat ik altijd al een footitje gevonden heb, zette je je voor honderd procent in en probeerde je te roeien met de riemen die je had, om het kleuteronderwijs op een zo hoog mogelijk peil te brengen. Wij zijn uiteindelijk allemaal idealisten. Maar goed, als tussenoplossing gaven we maar om de week een klas les".

Ons Huis

"Een jaar later, dat was in 1951, werden we opnieuw verdrongen. We moesten toen genoeg nemen met de stal van "Ons Huis", het oude café aan de Boterdijk. Of liever gezegd, ik moest er genoeg mee nemen. Juffrouw van het Hart had namelijk een benoeming in Bovenkerk aangenomen, waar ze trouwens nu ook nog steeds hoofdleidster is. Goed, ik dus met honderddertig kinderen in "Ons Huis". Ook hier gaf ik om de week les. Op donderdag gebeurde dat zelfs in de openlucht, omdat ik de ruimte dan moest afstaan aan zuigelingenorg. Ik trok dan met de kinderen naar het veld, waar nu het schooltje staat. Achteraf heb ik me weleens afgevraagd waarom we nooit zijn weggeregend.

Zoals altijd probeer je er weer het beste van te maken. Intussen was het plan gerezen een nieuw gebouwtje voor de kleuters neer te zetten. De parochie moest dit bekostigen, zoals je zult begrijpen. Met de kinderen heb ik kerkjes gemaakt die bij de mensen in huis gezet werden. Iedere maand werd het geld, gespaard in deze kerkjes, opgehaald. Ook werden er

Kleuterschool met 3 lokalen (jaren zestig)

bazaars gehouden. De grote animator achter de schermen was dan altijd Rien van Egmond, de timmerman. Met planken en andere materialen zag je hem altijd maar in de gymzaal sjouwen. En dat allemaal voor niets. Ook de heer Cor Habets mag ik niet vergeten, want aan hem heb ik altijd een grote steun gehad. Uiteindelijk was het dan zover! Twee leslokalen, een grote speelzaal en een directiekamer vormden de nieuwe kleuterschool. Bij de opening hoor ik burgemeester Koot nog zeggen: "Als men meer varkens vervoert dan wettelijk is toegestaan, krijg je een bekeuring. Stop je 130 kinderen in een lokaal, gebeurt er niets."

Wet op het kleuteronderwijs

"Wacht, ik zal je een foto laten zien en een krantenartikel uit "Ons Weekblad" over de opening dat door Habets is geschreven", zegt juffrouw Bakker, die de opening van haar school opnieuw beleeft. Drie grote plakboeken komen tevoorschijn. Hardop leest zij de krantenartikelen nog eens over. "Jammer was eigenlijk dat het schooltje al gauw weer te klein werd. Dat kwam door de wet op het kleuteronderwijs. Hierin werd ondermeer bepaald dat er niet meer dan 40 kinderen in een klas mochten zitten. Hierdoor werden we gedwongen voor een nieuw lokaal te zorgen. Ook werden we hierdoor gedwongen een wachtlijst te maken. Maar gelukkig ging dat evenals nu nog altijd even gemoedelijk. De mensen zeiden altijd: "Ach juf, dan wachten we toch nog even". Al babbelend schenkt juffrouw Bakker een borreltje in en neemt zij de fotoboeken voor zich, waarin ze begint te bladeren. Van elke klas heeft ze een foto bewaard en ze kan precies zeggen wie erop staat. Ook komt er een nummer van het parochieblad "Onder Ons" uit 1954 tevoorschijn.

Schoolreisje

"Kijk, hier zit Ingrid Verburg als kleuter. Zij is de enige die later bij me teruggekomen is. Dat was in augustus 1968 en ze is gebleven tot juni 1974. Oh ja, dit was ook leuk. Op deze foto werd ik op mijn verjaardag afgehaald door Anke Hendrikse, die met André Wahlen getrouwd is. Het leuke ervan is dat de hoedjes die zij ophebben door Anke en André zelf gemaakt zijn. Ik hoor André nog zeggen: "Juffrouw Bakker, U moet maar niet meer jarig zijn, anders moet ik weer het kippenhok in om veren te halen".

Kleuterjuf Bakker en groepje (jaren zeventig)

Op deze foto staat Jo Haak, Cor Voorn zijn vrouw. Zij heeft altijd de boel schoongemaakt. En er mag best eens gezegd worden dat ze dat altijd met erg veel liefde gedaan heeft. Ja, dit was een schoolreisje. Ik ging dan met de kinderen naar de Uithoornse speeltuin. De kinderen namen dan altijd brood mee, dat we bij de zusters in het klooster opaten. Van tevoren liet ik dan altijd limonade brengen, zodat het een echte feestmaaltijd werd. Als ik hierover met de moeders van mijn huidige kinderen praat, hoor ik weleens zeggen: "Wat waren de kinderen vroeger toch eigenlijk dankbaar". Ook nu nog zijn ze de koning te rijk als ze op hun verjaardag een stuk van de koek van de juffrouw krijgen. Zij zijn alleen veel bewuster en dat komt natuurlijk o.a. door de t.v. Juffrouw Bakker weet van geen ophouden. Om een uitspraak van haar nog eens te herhalen: "Je blijft er jong bij, en het is heerlijk", kan De Kwakel gerust zijn dat zij de diensten van haar nog lang zal kunnen gebruiken. (Met dank aan de redactie van De Brug uit 1976)

Plan & rapport (1953-1955)

Bouwaanvraag voor een verbouwing van de gymzaal van de Heilig Hartschool in december 1953. De plannen omvatten een nieuwe ingang met kleedkamers en een opslagruimte voor turntoestellen. In december 1954 werd het plan stopgezet, omdat er in februari 1955 een flink rapport aangeboden zou worden over de huidige bouwkundige toestand van het hele schoolgebouw. De twee schrijvers waren gemeente-architect J.A. Kruyt en architect J.G. de Groot. Zij kwamen tot de conclusie dat het gebouw niet meer echt een verbouwing aan kon. Deze uitslag werd meegenomen door het schoolbestuur en een grote verbouwing werd nog even uitgesteld met de afweging om tijdelijk wat houten noodlokalen neer te zetten. Dat werd het noodschooltje verder op het Kwakelsepad, naast timmerman de Horde.

Kippenschooltje 2 lokalen (1968)

De Kippenschool (1955-1960)

De Kwakel was nog steeds niet uitgegroeid en in 1955 was het gebrek aan ruimte wederom nijpend. De bestektekening van het houten noodlokaal aan het Kwakelsepad werd op 3 juni 1955 goedgekeurd. Het ging toen om een houten of stalen bruggetje naar het noodschooltje. In september, aan het begin van het schooljaar 1955/56, werd het eerste noodlokaal en het houten bruggetje (kwakeltje) in gebruik genomen. Wat de bouw betreft van het noodschooltje: of Arie de Horde die heeft gebouwd konden wij niet direct vinden. Er zitten nog wel meer dingen in het dossier over de scholen aan het Kwakelsepad waar de firma De Horde regelmatig in voorkwam. Het kan ook gewoon zijn dat de gebroeders van Egmond, Peet & Rinus (Ed & Willem Bever) dit hebben gebouwd. Ook hier weer, als iemand iets over de bouw weet, meld het bij onze stichting.

Het verbaasde ons overigens wel dat het noodschooltje eerst maar 1 lokaal had en dat het lokaal aan de wegzijde er pas later is aangebouwd. Vijf jaar later, op 9 juni 1960, kwam het 2e lokaal ervoor te staan, aan de slootzijde van het Kwakelsepad. Het Kippenschooltje heeft dienstgedaan van 1955 tot 1968, hierna deed het dienst als clubhuis van de handbalvereniging Break Out aan de Vuurlijn.

Echtpaar Graven stopt (1955)

Hoofdmeester Piet Graven nam op 31 december 1955 na 32 jaar (1-9-1923 tot 31-12-1955) afscheid als hoofd van de school. Wat heeft deze sociale en gedreven man ontzettend veel gedaan voor ons dorp. Een duizendpoot als oprichter van zangkoren en meerdere verenigingen. Als mens en als onderwijzer was hij vaak het aanspreekpunt voor de inwoners in moeilijke periodes, zoals de crisis en de oorlog. Hij wist zijn personeel, de kinderen en de Kwakelaars te stimuleren, om het steeds maar positief te bekijken. In 1948 kreeg hij bij zijn 25-jarig jubileum in De Kwakel de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et pontifice" uitgereikt. Bij zijn afscheid in 1955 kreeg zijn echtgenote Jozina Graven- de Klerk ook deze pauselijke onderscheiding. Zij was ook jaren onderwijzeres geweest en had ook haar inzet getoond in het sociale leven, zeker waar het gewonde mensen betrof: zij was de EHBO-post in het dorp. Hierdoor is vlak na haar verhuizing naar Uithoorn de EHBO-vereniging St. Vincentius opgericht. Dat was in 1955 (65-jarig jubileum in 2020). Hun bekende punthuis aan het Kwakelsepad 16, de onderwijzerswoning, moest worden leeggemaakt voor het nieuwe hoofd van de school, Kees de Rooij.

Kornelis de Rooij (1956-1972)

"Benoeming tot hoofdonderwijzer van 1 januari 1956, van Kornelis de Rooij, geboren te Vlissingen den 6 mei 1920, ondertekend 29 september 1955. De Rooij kwam van de V.G.L.O-school (Voortgezet Lager Onderwijs) St. Raphaël uit Den Haag, Bestuur der Rooms-Katholieke School te De Kwakel, voorzitter J.R.F. Versteeg en secretaris W.J. van der Burg van de Heilig Hartschool". Kees de Rooij was na zijn opleiding in 1939 begonnen als invalkracht op een lagere school in Goes. Hierna volgden tijdelijke betrekkingen in Kruijningen, Klundert en in Blokker. Van oktober 1943 t/m 1953 was hij in vaste dienst als onderwijzer in De Rijp, Klundert en Middelburg. Hierna twee jaar van 1953 tot 1955 op het V.G.L.O. in Den Haag. Van het grote Den Haag naar het kleine dorp De Kwakel als hoofd van de Heilig Hartschool, zal voor hem een hele verandering zijn geweest.

Onderwijzersstaf (1956-1959)

Zijn onderwijzersstaf bestond onder meer uit: de leraren De Nijs, Verkley, De Klerk en de leraressen Kreetz, Samsom, Van de Zande, Arendsbergen en Olijhoek. Er waren ook veel tijdelijke leerkrachten in die tijd, er was een groot lerarentekort eind van de vijftiger jaren. De bekende leerboekjes voor rekenen waren 'Geef Acht' en voor geschiedenis 'Rood-Wit-Blauw'. Vanaf de 1^e klas werd er met zachte drang linkshandige kinderen aangeleerd voortaan rechts te gaan schrijven. In de hogere klassen wel eens met harde hand. In 1958 kwam er

weer nieuwe aanwas van leerkrachten: juffrouw Van de Weyer (bijnaam Weyers), zij had smetvrees en trok haar mouwen naar beneden en waste haar handen en mouwen onder de kraan. Dan had je meester Kuipers (bijnaam Apie Kuipers), hij sloeg hard op de tafels met een houten stokje om je bij de les te houden. Ook was er meester Houtstra (bijnaam Lamstraal), hij had een oorlogstrauma uit Rotterdam overgehouden en dat was ook te merken. Hij kon heel goed tekenen op het bord, maar zijn handjes zaten ook erg los, hij gaf hier en daar wel eens een tik aan een leerling. Hij zei er dan bij: 'U bent een lor, U deugt niet', misschien hebben sommige oud-leerlingen nog altijd koude rillingen van deze herinneringen.

Onderwijzers onder leiding van De Rooij met de onderwijzers Achter v.l.n.r. J. de Nijs, N. Verkleij, C. Kreetz, K. de Rooij, Th. Samson en J. de Klerk. Voor v.l.n.r. T. Olijhoek, J. van der Zande en J. Arendsbergen (1956-1957)

Gymzaal verbouwing (1959-1961)

Opnieuw kwam de ingediende, maar toen uitgestelde bouwaanvraag uit 1953 voor de verbouwing van de gymzaal aan het Kwakelsepad op tafel. Er was destijds een tekening gemaakt door de architect J.G. de Groot. De kleedkamers en het waslokaal aan de voorzijde waren opnieuw aan verbetering toe en er moest een nieuwe hoofdingang komen. Aan de achterzijde was er een berging voor de turntoestellen van DWS en een kolenhok gepland. De bouwtekening werd nu op 3 oktober 1960 goedgekeurd. Eind 1960, begin 1961 werd het dan eindelijk gerealiseerd en konden de school en de gymnastiekvereniging DWS er weer tegen voor de toekomst.

Roerige jaren zestig (1961-1963)

De gymzaal was net verbouwd, kwam het schoolbestuur toch weer terug op het oude rapport uit 1955. De bouwkundige staat werd weer onderzocht, nu door hoofd van bouw- en woningtoezicht van de gemeente G. Sytsema en architect J.G. de Groot. De eindconclusie in december 1962: zo spoedig mogelijk slopen dit gebouw. De manier waarop de kinderen gehuisvest zijn was beneden elk redelijk peil. Dus plannen voor een nieuwe school, maar dan in De Kuil. Architect De Groot kreeg weer een opdracht om de nieuwe school te ontwerpen. In januari 1963 kreeg aannemingsbedrijf H.J. Albers de aanbesteding voor een bedrag van fl. 141.000,00

Kunstwerk Heilig Hartschool (1964)

Scholen in de Kuil (1963-1964)

De bouw van de nieuwe school aan de linkerzijde van de Anjerlaan startte na de hele strenge winter van 1963, waarin Reinier Paping op 18 januari de Elfstedentocht in “de Hel van het Noorden” won. Tijdens de tocht vroom het 18 graden met veel stuifsnieuw en een strakke noord-oosterwind, een barre tocht. Toen eenmaal de hal (= vriesplekken in de grond) uit de grond

was, kon Albers beginnen met uitzetten en heien. Waar voorheen tarwe en rogge werd verbouwd kwam nu een nieuwe school te staan. De nieuwe R.K. Heilig Hartschool in De Kuil opende zijn deuren eind 1963/begin 1964. Bij de opening van de school liepen het schoolbestuur, de leraren en de leerlingen in optocht van de oude school aan het Kwakelsepad naar de nieuwe school in De Kuil. Daar werd het lint doorgeknipt. De nieuwe school bestond uit 6 lokalen, een aula en nog meerdere ruimtes voor opslag en een kantoor voor het schoolhoofd De Rooij. Eind januari leverde de N.V. Koninklijke Delftsch-Aardewerkfabriek De Porceleyne Fles een kunstwerk af van “Johannes de Doper”. Dit kunstwerk werd voorop de nieuwe school gemetseld, zodat het vanaf de Anjerlaan te zien was.

Gelijktijdig werd het oudste gedeelte aan het Kwakelsepad, de zes klaslokalen, buiten gebruik gesteld. In de bovenste drie lokalen kwamen de hobbyclub, de meisjesclub, en oefenruimte voor wat Kwakelse bandjes, zoals Arsenic. De benedenruimte werd weer benut voor een lokaal door de nieuw opgezette Openbare school en Tavenu en de toneelvereniging hadden daar hun oefenruimte in de andere twee lokalen. Alleen de twee laagbouwlokalen, het gymnastieklokaal en de twee lokalen van het houten noodschooltje (Kippenschooltje) aan het Kwakelsepad bleven nog in gebruik. Op 9 april 1965 trad pastoor Heemskerk aan als de nieuwe pastoor en tevens voorzitter van het schoolbestuur; pastoor Versteeg ging met emiraat. Burgemeester C.M.A. Koot stopte na 30 jaar (1935-1965) als burgemeester van Uithoorn.

Heilig Hartschool, nu Openbare school (1965)

Openbare school (1965)

In januari 1964 werd Wim van der Steeden benaderd of hij er wat voor voelde om in De Kwakel te gaan werken. Een aantal ouders aldaar, allen werkzaam bij Fokker, hadden de benodigde 50 handtekeningen bij elkaar om een ‘openbaar’ klasje te beginnen. De bedoeling was dat ze zouden starten als dépendance van de Eerste Openbare School (later Het Kraaiennest) aan de Tromplaan in Uithoorn. Na zijn gesprek ging hij akkoord en kwam alles in een stroomversnelling. Eind augustus 1965 begon Wim van der Steeden met 15 leerlingen, verdeeld over de klassen 1 t/m 4. De locatie was het opgeknapt schoollokaal op de begane grond aan het Kwakelsepad. De avond voorafgaande aan zijn nieuwe loopbaan, kon hij de sleutel van de school ophalen bij het hoofd der school, de heer De Rooij, die Wim met open armen ontving. De school heeft vele stormen doorstaan, met veel hoogtepunten en natuurlijk ook wat tegenslagen.

Kleuterschool De Robbedoes & Heilig Hartschool (1965-1966)

De Robbedoes (1965-1966)

Ten tijde van de oprichting van de openbare school in De Kwakel werd er ook nagedacht over een openbare kleuterschool. De wet bepaalde dat ouders moesten kunnen kiezen tussen twee verschillende scholen binnen een straal van 3 km. Rond 1965/1966 kwam er een houten noodschool naast de bestaande Heilig Hartschool aan de Anjerlaan. De naam werd ‘De Robbedoes’, het was een mix van katholiek en openbaar kleuteronderwijs. De kleuterleidsters in de beginjaren waren: Ank Wahlen-Hendrikse, Magda Sohier en invalkracht Ann van Os-Vollering. De kleuterleidsters volgden een opleiding voor kleuteronderwijs specifiek gericht op 4 tot 6-jarige kinderen. De nieuwe opleiding heette KLOS (Kleuter Leidster Opleiding School). In deze opleiding stond ‘spelend leren’ centraal. Een kleuterleidster die afgestudeerd was aan de KLOS, werd ook wel “Klosser” genoemd. De leerkracht voor kleuters was tot ver in de 20ste eeuw vrijwel altijd een vrouw. Rond 1970 kwamen de eerste kleuterleiders, onderwijzers die de kleuteropleiding gevolgd hadden. In 1984 ging de KLOS-opleiding samen met de PA (Pedagogische Academie) op in de huidige PABO (Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs).

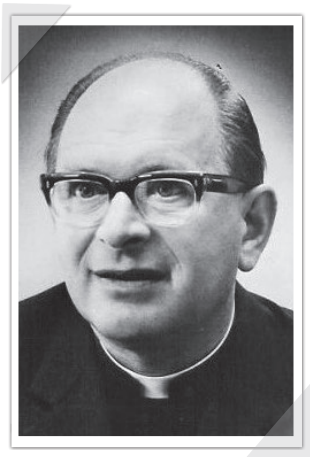
Kerk en onderwijs in jaren zestig (1962-1972 C. Bartels)

De invloed van de kerk op het onderwijs was in de jaren zestig nog zeer groot. De pastoor was voorzitter van het R.K. Schoolbestuur. Een paar keer per jaar werd het hele team van de Heilig Hartschool bij pastoor Versteeg op de pastorie uitgenodigd. Dat gebeurde dan in de middagpauze. In sneltreinvaart waren er twee koffieronden, waarna de wijn op tafel kwam. De agenda was voornamelijk gevuld met zaken als godsdienstlessen, schoolmissen, de catechismus, voorbereiden Eerste Communie en Vormsel.

Pastoor Versteeg (1952-1965) met Sint & Piet (1960)

Bij al deze activiteiten speelde de school een grote rol in de voorbereiding, maar ook in de begeleiding. Zo moesten de leerkrachten twee keer per week bij de schoolmis aanwezig zijn. Gebeden en gezang waren op school voorbereid en in de kerk werd toezicht gehouden op een grote horde leerlingen die daar al dan niet gedwongen aanwezig was. Het aantal kerkbezoeken werd in die tijd op de rapporten vermeld. Ook kwam de pastoor of kapelaan op school om godsdienstlessen te geven. Wekelijks kreeg je de opdracht om uit de catechismus een aantal vraagstukken te leren. Een vraag en antwoordspel, waarbij de geloofsleer erin gepompt werd. Zo wist iedereen in die tijd te melden 'Wie God is'. Want: 'God is onze Vader, die in de hemel woont.' De vragen klommen per leerjaar op in moeilijkheidsgraad.

Pastoor Heemskerk
(1965-1969)

Halverwege de zestiger jaren kwam pastoor Heemskerk, de bouwpastoor. Zijn belangrijkste taak was de bouw van een nieuwe kerk, nadat de toren van de oude kerk het begeven had en er duidelijk geen toekomst was voor de rest van het kerkgebouw. Om de jeugd naar de kerk te trekken kwamen er beatmissen die ook op school ingestudeerd werden. De pastoor stond er wel voor open. Maar toen hij eens met het verkeerde

been uit bed gestapt was, kwam hij voor aanvang van de schoolmis de sacristie binnen: "Zo is het vandaag weer Hi, Ha Happening, Jezus is gestorven".

Omdat er in die jaren een groot tekort aan leerkrachten was, kwamen er soms jonge leerkrachten die op grote afstand van de school woonden. Er was ook een groot woningtekort. De oplossing was een onderkomen boven op de zolder van de pastorie. O.a. de heren Marsman en De Jong hebben hiervan kortstondig gebruik gemaakt.

Na de inwijding van de nieuwe kerk overleed pastoor Heemskerk en kwam uit Amsterdam pastoor Adank. Ook hij had net de bouw van een nieuwe kerk achter de rug. De samenwerking met school was altijd heel prettig. Op de pastorie hing een gemoedelijke Brabantse sfeer.

Pastoor Adank (1969-1977)

Bij gebrek aan personeel werden er door de geestelijkheid steeds minder godsdienstlessen op school gegeven. Het Concilie in 1963 bracht grote veranderingen. De rol van de kerk werd met de jaren minder, wat o.a. te merken was aan de gezinsgrootte. De geboortegolf van na de oorlog sloeg eind jaren zestig om in een geboortebeperving. Gezinnen van tien en meer kinderen werd een zeldzaamheid. Hier werden ook de scholen door geraakt en begin jaren zeventig werd dit al merkbaar in het leerlingenaantal.

Waren de namen van R.K.-scholen vaak ontleend aan namen van heiligen, in de zestiger jaren kwam daar snel verandering in. We speelden op schoolspordagen eerst nog tegen de Engelbewaarder-, de Hubertus-, de Maria-, de Willibrord- en de St. Nicolaasschool. Door de komst van nieuwe scholen of verandering van naam, wat toen de tijdgeest was, kregen we als tegenstander te maken met De Startbaan, De Europaschool, De Kwikstaart e.a. In De Kwakel wilden we niet achterblijven. De familie Kennedy in Amerika was zeer populair in die tijd. John F. Kennedy had het als president van de V.S. aangedurfd om de Russische leider Chroesjtsjov te weerstaan.

Na de moord op John F. Kennedy stond zijn broer Robert, op dat moment minister van justitie, op het punt om tot president gekozen te worden. Hem wachtte echter hetzelfde lot als zijn broer, hij werd in 1968 ook vermoord. Dat was het moment dat de Heilig Hartschool een grote verandering meemaakte. De oude school aan het Kwakelsepad werd ingeruild voor een prachtige nieuwbouw school aan de Anjerlaan. Het juiste moment om niet te nostalgisch te denken en met de tijd mee te gaan. Het kostte niet veel moeite om de naamsverandering erdoor te krijgen; vanaf 1969 was de naam Robert Kennedyschool een gegeven. Wel was er eerst gedacht om met de naam John F. Kennedyschool zijn broer te eren, maar in Amstelveen was al een school met die naam.

Onderwijs in De Kwakel in de jaren zestig. (C. Bartels)

In mei 1961 maakte ik voor het eerst kennis met het onderwijs in De Kwakel. Als 18-jarige had ik zojuist mijn Lagere Onderwijsakte gehaald. Met klas- en dorpsgenoot uit Bovenkerk Frans Donicie ging ik in De Kwakel op bezoek bij de hr. De Rooij, het toenmalige schoolhoofd van de Heilig Hartschool. Er was in die tijd een groot tekort aan leerkrachten en het sollicitatiegesprek waar we erg tegenop zagen, was echter snel beklonken. De volgende dag konden we gelijk beginnen. Ik viel in voor juffrouw De Weyer die een tweede klas van ca. 40 leerlingen onder haar hoede had.

Mijn onderkomen was het achterste lokaal van de benedenverdieping vanwaar je uitzicht had op de sigarenzaak van Lammers. Het was woekeren met de ruimte. Achterin de klas stond een hoge kolenkachel, die in de winter 's morgens werd aangemaakt door de conciërge Van der Jagt. Het was niet te voorkomen dat sommige leerlingen, die wel heel dicht bij de kachel zaten, regelmatig aan de kook raakten. In het gebouw aan het Kwakelsepad waren acht lokalen en een gymnastieklokaal. Naast de fam. De Horde op het Kwakelsepad was een dependance met twee houten noodlokalen. Dat was het domein van de juffen van de eerste klas: Mevr. van Veen en Mevr. Olijhoek. De vaste kern van leerkrachten bestond in die tijd uit de heren Kuipers, Houtstra, De Rooij, Mevr. De Goede, Mevr. Wentink-Hogervorst, Mevr. Custers en de dames van de dependance.

Onderwijzers in De Kuil: Staand v.l.n.r. juffrouw De Weyer, Jacobus van Leuven, Gerard de Jong, juffrouw Van der Veen, Kees de Rooij, juffrouw De Goede, juffrouw Olijhoek en conciërge J. van der Jagt. Vooraan v.l.n.r. Cees Bartels, juffrouw Kroezen, en Koos Houtstra (1965)

Opvallend in die tijd was het aantal Bovenkerkse leerkrachten dat na het behalen van het diploma hun eerste werkervaring in De Kwakel opdeed. o.a. de heren Lustenhouwer, Breij, Donicie, Barends e.a. De meesten vertrokken na een of twee jaar omdat de school te weinig perspectief bood. Slechte huisvesting, geen onderwijsvernieuwing en te weinig personeel. Steeds vaker werden klassen naar huis gestuurd of samengevoegd.

Omdat wij in september 1961 weer terug naar de Kweekschool moesten om onze hoofdakte te halen was onze invalhulp van korte duur. Wel smaakte het naar meer en toen ik in september

1962 geslaagd was, keerde ik weer terug op de Heilig Hartschool. Dat was niet voor lang, omdat ik in december 1962 opgeroepen werd voor militaire dienst. Er werd mij in het vooruitzicht gesteld dat het schoolbestuur zijn uiterste best zou doen om me na een jaar weer terug te halen. Dat gebeurde precies een jaar later, je mocht eerder uit militaire dienst als je een onderwijsbaan kon krijgen in een plaats waar grote tekorten waren. Zo begon ik in december 1963 voor de derde keer in een voor mij vertrouwde omgeving.

In januari 1964 werd ik voor de leeuwen geworpen, de hr. Breij vertrok naar de MULO in Uithoorn. Omdat er geen vervanger was, stelde de hr. De Rooij mij voor de uitdaging om twee vierde klassen te bemannen. Dat gebeurde op de dependance; mijn bureau tussen twee lokalen in, instructie in de ene groep en andere groep aan het werk. Ondanks de groepsgrootte gaf ik ook gymles in het toch wel krap bemeten gymnastieklokaal. Bij goed weer gingen we naar de velden van KDO om te slag- of kastieballen. Deze situatie duurde tot aan de zomervakantie.

Nieuwe Heilig Hartschool in De Kuil (1965)

Om de orde te handhaven werd er in die tijd door veel leerkrachten fysiek gestraft. Soms zichtbaar, maar ook minder opvallende vormen van correcties werden toegepast. Anno 2020 zouden er heel wat ouders op de stoep staan om hun beklag te doen. Door een langdurig tekort aan leerkrachten werden in de jaren zestig vaak leerlingen voor halve dagen naar huis gestuurd. De meest bijzondere invalkrachten kwamen in die tijd langs.

In het leerjaar 1968/1969 hielp de hr. Van Gemert ons uit de nood. 's Morgens kwam hij in zijn Jaguar voorrijden. Enkele leerlingen werden gecharterd om kaartenbakken zijn lokaal in te slepen. Hij was namelijk ook directeur van een avondschool waarvoor hij overdag tijdens zijn lesgeven de administratie ging bijwerken. In Bergen had hij een grote boerderij waar hij een kunstenaarscollectief onderdak bood. Op Texel had hij een grote kudde schapen lopen en in Italië was hij eigenaar van een camping. Hoe zal zijn aandacht voor het lesgebeuren geweest zijn? Zo werd dus alles in het werk gesteld om toch maar iemand voor de klas te hebben.

De kwaliteit van het onderwijs heeft hier zonder meer onder geleden. Doorleren was in die tijd voor het gros van de leerlingen geen issue. Dat was maar voor een paar jongens weggelegd. Die werden dan naar het Ignatius College in Amsterdam gestuurd of naar Hageveld in Heemstede voor een priesteropleiding. De meeste jongens gingen naar de Technische School of de Tuinbouwschool. Ook zag je verschillende jongens na de lagere school direct aan het werk gaan. Voor meisjes met leercapaciteiten kwam hooguit

de ULO, de latere MAVO, als hoogste advies uit de bus. De meesten gingen naar de huishoudschool of zoals ze in De Kwakel zeiden naar de Spinazie Academie.

In 1968 werd de Mammoetwet ingevoerd en de Lagere School werd Basisschool, een samenvoeging van kleuter- en lagere school. Die verandering was een gruwel voor de ouderen, een uitdaging voor de jongeren. Met de komst van eerst Joop van Lammeren, later Louis Honkoop en vooral Ton Scheulderman kwam er een grote veranderingszin binnen de school. Begin jaren zeventig werd met de zussen Sieverding uit Amstelveen, Jet Straver uit De Nes en Wim Pronk de verjonging doorgezet. Het was de tijd dat ook de ouders meer bij het onderwijs betrokken werden. Een oudercommissie werd in het leven geroepen. In aanvang werd nog weinig inspraak van hen verwacht.

Wel werd in samenwerking met ouders een documentatiecentrum ingericht. Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren werd de hulp van deskundigen ingeroepen.

Ton Scheulderman bracht ons in contact met Co van Calcar, een onderwijsvernieuwer uit de Amsterdamse arbeiderswijken. Deze hielp ons bij het invoeren van het leesonderwijs op niveau, vernieuwd rekenonderwijs en een beter schoolkeuzeprocess. Zijn aanwezigheid op de school kreeg de nodige aandacht; een Theo van Gogh-achtig uiterlijk, gekleed in een kale, lange leren jas en met een recht voor zijn raap verhaal was wel wennen voor de oudere leerkrachten.

Ouders werden meer bij de schoolkeuze betrokken en ervan bewust gemaakt dat doorleren ook voor meisjes heel belangrijk was voor hun toekomst. In 1971 had dit als resultaat dat in een keer 17 meisjes naar de MAVO gingen en 4 naar het Alkwin. Met de vernieuwingsdrang kwamen er ook activiteiten binnen de school als een afscheidsavond voor de leerlingen van groep 8. Vaak was dat een heel uitbundige avond met een musical (o.a. Meester Pennelik) en toneelstukjes en als slotstuk een heel gezellige nazit.

Vanaf 1968 was er een schooldriedaagse voor de schoolverlaters o.a. naar Amerongen en Bergen. De school kwam ook op de kaart te staan bij Uithoornse schoolsportactiviteiten. We werden op schoolsportdagen gevreesd bij het slagbal en kastiebal. Het schoolvoetbaltoernooi werd een jaarlijks hoogtepunt met zelfs een finalewedstrijd in 1966 tegen de Hubertusschool. De 3-0 voorsprong bij de rust, werd in de tweede helft omgebogen naar een 3-4 eindstand. Een verloren finale, maar daarna met het schoolelftal voor het eerst meedoen aan een NKS-sportkamp maakte een hoop goed. Dit was voor de Kwakelse jeugd een eerste kennismaking met het fenomeen sportkampen. Vele KDO-jeugdteams volgden later ons voorbeeld.

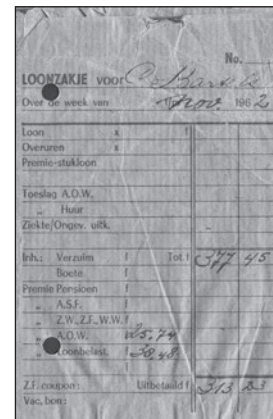
Van het schoolhoofd De Rooij werd in die tijd meer gevraagd dan alleen de leiding geven op school. In zijn beginjaren was hij koördirigent, na schooltijd gaf hij Franse les en daarnaast deed hij ook nog de salarisadministratie. Op het eind van de maand kwam hij de les binnen, pakte zijn lijst

erbij, overhandigde je een klein bruin zakje waarop met ca. zes getallen de berekening stond. Eerst werden de bankbiljetten uitgeteld, daarna ging de hand in de broekzak voor het kleine geld en hardop meetellend zag je de ogen van de leerlingen op de eerste bank steeds groter worden. Wauw!

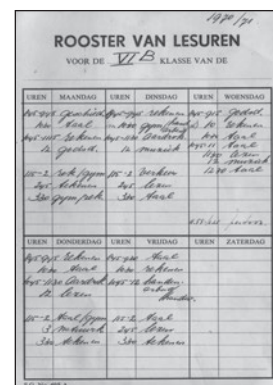
In het voorjaar van 1972 was er een grote verdeeldheid in de school over de te volgen koers. Er werd zelfs met de inspecteur van onderwijs, de hr. Koerselman, overlegd of de school niet beter opgesplitst kon worden in een sterk vernieuwende afdeling en een wat behoudender. Begin mei namen Ton Scheulderman, Wim Pronk en ikzelf het besluit om ons heil ergens anders te gaan zoeken. Dat was mede in verband met de grote personeelstekorten geen groot probleem. Ton kon op het Koggeschip in Amsterdam terecht, Wim kreeg onderdak in Amstelveen op de John F. Kennedyschool en ik zou na de vakantie naar De Startbaan in Uithoorn gaan.

Vlak nadat we onze nieuwe baan hadden gevonden, nam de hr. De Rooij het besluit om De Kwakel achter zich te laten. Voor Ton en mij bestond geen weg terug. Wim Pronk ging in op het voorstel om voorlopig de leiding van de school op zich te nemen. Wel was daar dispensatie van de inspectie voor nodig, omdat hij volgens de onderwijswet niet voldeed aan de leeftijdseis en ook te weinig onderwijservaring had. Hij kreeg van het bestuur de opdracht om een sollicitatieprocedure te starten en te onderzoeken of er een schoolleider gevonden kon worden.

Hoe het de jaren daarna verlopen is zal door een ander ingevuld moeten worden. Wel ben ik de school blijven volgen door eerst in de oudercommissie zitting te nemen en later kwam daar het schoolbestuur achter aan. Nog vaak kan ik herinneringen ophalen over die 'mooie Kwakelse tijd'. Met een aantal klassen heb ik regelmatig een reünie. We vieren dan het feit dat we 25, 40 en zelfs 50 jaar geleden elkaar uitgezwaaid hebben. De laatste keer hebben we afgesproken dat nu om de vijf jaar te doen, want mijn oudste leerlingen zijn soms ook al 66 of ouder. (Oud-leraar Cees Bartels december 2020)

Loonzakje Cees Bartels (1962)

Lesrooster (1970-1971)

Cees Bartels (1971)

Juffrouw Bakker (1966)

Per 5 augustus 1966 werd kleuteronderwijzeres Johanna Petronella Bakker tot hoofd van de St. Jozef Kleuterschool benoemd. Ondertekend door het schoolbestuur in de persoon van pastoor Heemskerk en de nieuwe secretaris Willem van den Burg, die deze taak over had genomen van Frans Klijn. Tot dan viel de kleuterschool onder het schoolhoofd van de lagere school, nu zwaaide juffrouw Bakker de scepter. (Zij is van 1946 tot aan 1973 actief geweest in het R.K. Kleuteronderwijs van De Kwakel).

Nieuw Schoolbestuur (1966)

Op 5 augustus 1966 kreeg iedere onderwijzer eervol ontslag wegens overdracht van de school naar een ander schoolbestuur. De volgende meesters werden ontslagen: De Rooij, Houtstra, Kuipers, Bartels, Van Lammeren, Peek, De Jong en de juffrouwen Van Veen en Olijhoek. Ook de conciërge, J. van der Jagt, kreeg ontslag en een nieuwe aanstelling, ondertekend door voorzitter P.H. Heemskerk en secretaris C.A. Habets. Na hun ontslag werden ze direct weer op 5 augustus aangenomen door voorzitter Heemskerk en de nieuwe secretaris C. Wahlen.

De Waterscheer (1967)

Een van de hoogtepunten van de openbare school was, dat die in 1967 een 'zelfstandige school' werd en er een tweede leerkracht bij kwam, Tienke Oudendijk- de Goede. Zij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de school tot zelfstandig lespunt. Door haar grote liefde voor de natuur paste zij prima in de landelijke omgeving van het dorp. Zij heeft vele kinderen de liefde voor dieren en planten bijgebracht. De naam werd door een ouder bedacht en luidde: De Waterscheer, afgeleid van de Waterscheerling (plant) en leerling. In 1968 werd er een aanvraag ingediend tot een eigen gebouwtje, maar dat werd afgewezen.

Schoolverhalen (1962-1968)

(een oud-leerling aan het woord 1962-1968)

Eind jaren vijftig en in de zestiger jaren was er schoolmelk, het zat in van die kleine flesjes, die bij de melkfabriek de AMC (Uithoorn) vandaan kwamen. Die werden bezorgd op de stoep bij de schooldeur, in van die open stalen kratjes. Bovenop zat

Schoolmelk

er een aluminiumfolie dop, waar je een rietje in kon prikken. In de zomer was die melk niet te drinken, veel te warm en met zo'n vieze laag room erop. En in de winter zat er een bonk ijs in, zeker in die strenge winter van 1963. Het was een voorschrift van het Rijk, kinderen moesten melk drinken om hun botten sterker te maken. "Met melk meer mans" en "Drie glazen melk per dag, dat doet het" van Joris Drieprinter waren de slogans uit die tijd.

De inentingen voor kinkhoest, rodehond en de krasjes voor tbc werden bij het café/buurthuis "Ons Huis" gedaan. Eens per jaar kwam de grijze schoolarts Dr. Dijkstra langs met zijn donkere wenkbrauwen. Hij keek je indringend aan met de woorden, blaas jij maar eens hard op je hand jongen. Dan ging zijn koude hand in je onderbroek en kneep hij in je balletjes of ze al ingedaald waren en kinkte hij, het zit wel goed. Je wist natuurlijk niet waar dat over ging, maar dat durfde je ook niet te vragen. De dokter, de pastoor en het hoofd van de school stonden op een voetstuk en daar mocht je niet tegenin gaan, zij waren de notabelen en verheven boven de dorpsbewoners.

Schooltandarts

Als de schooltandarts langskwam, eens per jaar, dat was ook altijd spannend in de klas, zeker als je achternaam met een A begon, dan was je als eerste de klos. De mooie tandartsassistente kwam dan langs met de gevreesde bruine persoonskaart, waar tanden op gedrukt stonden. Als die tanden zwart ingekleurd waren, wist je het wel, dat zijn gaatjes. Praatjes vullen geen gaatjes, maar de tandarts deed dat wel. De kamer van het schoolhoofd werd dan tijdelijk ingericht als tandartskamer. Compleet met allerlei instrumenten als boren, de gevreesde haken en spuugbakken.

Met verjaardagen werd er altijd snoep getrakteerd in de klas, dat was niet goed voor gezonde tanden en kiezen. Er kwam in 1967 een actie op de radio, TV en in de kranten. Meester Bartels speelde direct in op de slogan "Snoep verstandig, eet een appel!" Hij zei: 'Wie het eerst op appels trakteert, betaal ik de helft van de kosten.' De ondeugende Bart Wahlen

(achterneefje van Bart Wildebras) kwam prompt met een vólle kist appels aanzetten, dan kon meester Bartels mooi de helft betalen. En die hield zijn woord.

Op het schoolplein werd er na afloop van de school voetbal natuurlijk, want in de pauzes mocht dat niet. De schaatsers Ard en Keessie (Schenk en Verkerk) waren in de jaren 1967/1968 zeer populair in Holland en behaalden grote internationale successen. Helden waren het voor kinderen, zodat er in de pauzes 'schaatswedstrijden' (hardlopen) op het schoolplein werden gehouden. Met alle afstanden, 500, 1.500, 5.000 en 10.000 meter zogenaamd met echte nagemaakte medailles van de melkdoppen en een lint gemaakt. De fantasie van de kinderen was groot, elke keer werd er weer wat anders verzonnen, er was nog geen mobiele telefoon die de creativiteit van de kinderen af kon nemen. Het idee ontstond gewoon nog spontaan door een kind.

Phil Bloom in Hoepla (VPRO-1967)

Van die mooie (soms niet) onbezorgde schooltijd zou je gewoon een heel boek kunnen schrijven, maar een ding wil ik jullie nog niet onthouden. Op enig moment in 1967 was dit het opgewonden gesprek van de dag, een hoogtepunt: het ging over een blote vrouw. In het programma Hoepla van de VPRO zat een vrouw, Phil Bloom, een krantje te lezen. Toen zij het krantje liet zakken, bleek zij er naakt achter te zitten! Dat was echt nog nooit vertoond op de TV, maar ja het was wel 1967, de tijd van flowerpower en de vrije jaren zestig. Wim T. Schippers was de initiatiefnemer van dit programma, hij was een pionier van de nieuwe kunst, later maakte hij nog de Barend Servet en de Fred Hacheeshow. Wim kennen we tegenwoordig beter als het stemmetje Ernie (ja, Bert) uit Sesamstraat. Ja, Toen Was Geluk Nog Heel Gewoon.

Mammoetwet (1968)

Op 29 oktober 1958 diende minister van Onderwijs, Jo Cals, het ontwerp van de "Wet op het Voortgezet Onder-

wijs" (WVO) in bij de Tweede Kamer. Al snel kreeg het wetsontwerp de naam "Mammoetwet". De besprekingen over het ontwerp van de Mammoetwet begonnen in de Tweede Kamer op 21 maart 1962. Na tal van discussies en aanpassingen werd de wet op 14 februari 1963 aangenomen. Officieel trad de Mammoetwet per 1 augustus 1968 in werking.

De wet was gericht op de regelgeving van het voortgezet onderwijs: het onderwijs dat wordt gegeven na het basisonderwijs en na het speciaal onderwijs. Het doel van de Mammoetwet was om iedereen goed onderwijs te bieden. Elk kind heeft recht op het beste onderwijs. Leerlingen moesten de kans krijgen om een algemene én aansluitend een beroepsopleiding te volgen. Het idee was dat de Mammoetwet er kwam om de sociale ongelijkheid te verkleinen. De WVO verving de bestaande onderwijswetten. Verder kwam er een einde aan de mulo, die voortaan mavo werd. De hbs ging voortaan verder als de havo. Het gymnasium bestond al, maar nu kwam er ook een atheneum tot stand. Samen vormden gymnasium (met klassieke talen als Grieks en Latijn) en atheneum (zonder die talen) het vwo. Binnen alle nieuwe schoolniveaus kregen leerlingen de ruimte om zelf hun vakkenpakket te kiezen. Wanneer het om een lespakket zonder exacte vakken ging, werd dat wel een 'pretpakket' genoemd. Nieuw was verder de brugklas, waarin doorgaans leerlingen van twee niveaus les kregen. In de brugklas kon dan bepaald worden op welk niveau een leerling daarna zijn of haar schoolcarrière kon vervolgen. Mede door de brugklas werd de flexibiliteit om tussentijds van niveau te veranderen binnen het voortgezet onderwijs eenvoudiger. Ook ontstond het lbo (later vbo genoemd). Het hbo ('de kweekscholen', nu de hogescholen, waaronder de PABO) bestond al aanzienlijk langer, het lbo kwam daar dus naast. Het mbo kwam pas decennia later, in 1990, tot stand. De Mammoetwet had achteraf niet het gehoopte effect. Zo bleken lbo en hbo niet goed op elkaar aan te sluiten, waardoor in 1990 het mbo ingevoerd werd. Ook werd het concept van de brugklas in 1992 wettelijk veranderd en werd met ingang van 1993 de zogeheten basisvorming ingevoerd. Daarbij leidde de Mammoetwet niet tot eerlijker kansen, een motief dat sinds de jaren 1970 (toen de wet al was ingevoerd) veel aandacht kreeg. Hoewel het aantal wijzigingen in de eerste jaren na de invoering van de WVO nog meeviel, is de wet inmiddels ongeveer 250 keer gewijzigd.

Onderwijsvernieuwing (1969)

In het nieuwe schooljaar 1968/1969 werd de Mammoetwet ingevoerd. Er kwam een samenvoeging van kleuter- en lagere school; dit werd de Basisschool genoemd. De wat oudere conservatieve onderwijzers hadden grote moeite met al die vernieuwingen die werden doorgevoerd. De jonge onderwijzers wilden vernieuwen en de ouden wilden behouden, dan komt er dus een tweestrijd tussen de collega's. De school nam afscheid van meerdere oudere leerkrachten en verwelkomde weer jonge frisse leerkrachten. Het schoolbestuur zat ook niet stil en dacht ook aan de toekomst van het onderwijs in De Kwakel, met als eerste plannen voor nieuwbouw als dependance aan de Ringdijk.

Rapport (1962-1968)

Robert Kennedyschool (1969)

De bouwtekening was op 19 april 1969 gemaakt en de eerste paal van de nieuwe school werd vlak daarna geslagen door de toen oudste leerling van de school Lex Voorn (Gzn). De opening was op 1 augustus 1969 bij het begin van het nieuwe schooljaar en de naam Heilig Hartschool werd hierbij veranderd in de Robert Kennedyschool. Waarom een naamsverandering, vroeger werden katholieke scholen altijd naar heilige vernoemd? De traditionele Nederlandse verzuiling nam meer en meer af en het vernoemen van scholen naar christelijke heiligen had zijn tijd wel gehad. Alle scholen in de omtrek kregen andere namen. De Kwakel kon niet achterblijven. De jongere leraren kwamen met het idee om de school naar de vermoorde Robert Kennedy te vernoemen. Dat werd vrijwel direct aangenomen. Met de bouw van de nieuwe school in de Kuil waren de oude gebouwen aan het Kwakelsepad overbodig geworden. Speciaal voor de scholen werd ook het loopbruggetje over de Ringvaart naar de Mgr. Noordmanlaan gebouwd en konden de kinderen veilig oversteken.

Robert Kennedyschool (1969-1970)

Leerplichtwet (1969)

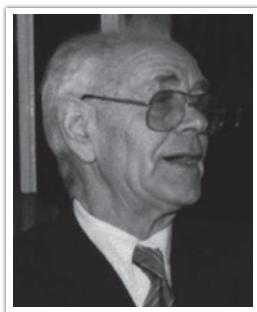
In 1969 werd een nieuwe leerplichtwet ingevoerd, vanaf dat moment heet de wet 'Leerplichtwet 1969'. De leerplichtperiode werd verlengd naar 9 jaar. Verder werd bij wet een toezichthouder (de leerplichtambtenaar) aangesteld. Die moest toezien op naleving van de leerplichtwet, ter vervanging van de vroeger bestaande commissies tot wering van schoolverzuim. Huisonderwijs als mogelijkheid om de leerplicht te vervullen werd afgeschaft.

Wisseling van de wacht (1969)

Pastoor Heemskerk heeft de opening van de nieuwe school nog net meegemaakt; hij kwam op 22 augustus 1969 te overlijden. Heemskerk heeft vanaf zijn komst in De Kwakel vanaf april 1965 tot de opening van de nieuwe kerk in 1968 als bouwpastoor heel veel werk verzet. Zijn opvolger in de kerk en

Conciërge J.P. van der Jagt

Conciërge Toon de Wit

het schoolbestuur werd half september pastoor J.A.J. Adank. Nog een wisseling was er voor Toon de Wit (1917), beter bekend als 'Ome Toon': hij kwam op 1 november in dienst als conciërge-schoolknecht. Hij werd de opvolger van J.P. van der Jagt (1904), die conciërge was vanaf april 1964 en met pensioen ging. Hiermee werden de roerige jaren zestig afgesloten en begonnen de vrije jaren zeventig.

Nieuwe lichter (1970-1972)

Begin jaren zeventig werd de verjonging doorgezet. De ouders werden meer bij het onderwijs van hun kinderen betrokken, door middel van een oudercommissie. Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren werd de hulp van deskundigen ingeroepen. Een adviseur hielp bij het invoeren om het rekenen en lezen naar een hoger niveau te brengen. Ton Scheulderman was een van die pioniers in de modernisering van het onderwijs, hij had daar ook een proefschrift over geschreven. Je kon wel stellen dat er een beetje achterstallig onderwijs was gegeven. De nieuwe lijn streefde naar een hoger niveau onderwijs, zodat jongens en vooral ook meisjes een kans kregen om door te leren om naar de mavo en het Alkwin te kunnen gaan. In 1971/1972 kwam er een hele nieuwe lichter jonge onderwijzers op school met nieuwe frisse ideeën.

Onderwijzers BS achter v.l.n.r. juffrouw Wopereis, Louis Honkoop, Lucia Honhoff, juffrouw De Goede, Ton Scheulderman, Martien Kuipers, Cees Bartels, juffrouw Van der Veen, Wim Peek, J. Snelenberg en Kees de Rooij (1971-1972)

In het voorjaar van 1972 was er grote verdeeldheid in de school over de te volgen koers. Hoofdonderwijzer Kees de Rooij was ook standvastig en conservatief en hij zag het niet meer zitten en zegde zijn baan op als hoofd van de school per 31 juli 1972. Hij zat ook al wel lang op die stoel: van 1956 tot 1972. Nu kon de jonge garde vernieuwingen doorvoeren. Deze beslissing van De Rooij kwam net te laat voor Cees Bartels, Ton Scheulderman en Wim Pronk, die besloten hadden om de school te verlaten en net een andere betrekking hadden aangenomen. Het schoolbestuur miste nu vier leraren. Bartels en Scheulderman konden niet meer terug, maar Wim Pronk ging op het voorstel in om voorlopig de leiding van de school op zich te nemen. Het schoolbestuur met voorzitter Ir. T.T. Dekker en secretaris J. Boufekale stond ook volledig achter de vernieuwingen van de jonge garde.

Wim Pronk (1972-1989)

Wim Pronk, een jonge leerkracht uit Den Haag (10 november 1948), werd op 1 augustus 1971 als onderwijzer op de school aangenomen. Hij behoorde tot de vooruitstrevende docenten en na één jaar, op 23-jarige leeftijd per 1 augustus 1972, benoemd als hoofd van de Robert Kennedyschool. Precies op dezelfde datum werd er nog een jonge docent aangenomen nl. Jos Bouma uit Loenersloot. Jos ging op de fiets naar zijn sollicitatiegesprek thuis bij voorzitter Tom Dekker aan de Boterdijk. Deze Dekker woonde in de oudste school (1842) van De Kwakel. Hierna kreeg Jos een rondleiding door de vrij nieuwe school en werd direct aangenomen, want er was een flink tekort aan leerkrachten. Willem Pronk als schoolhoofd liet er geen gras over groeien en onder zijn enthousiaste leiding smeedde hij een nieuw team samen van de wat oudere en de nieuwe lichte leerkrachten.

Onderwijzers Robert Kennedyschool. Staand v.l.n.r. Henk Hendrikse (Rzn), Marjo Pronk, Lia Kok, Carolien Cleerdin, Jos Bouma, Willem Pronk, Adrie Appelboom en Wim Peek. Vooraan v.l.n.r. Jos Kemner, Ankie Heijman, Riet Wopereis, Jacques Snellenberg en Christien van Beek. (1973-1974)

Peuterschool & dorps huis (1972-1974)

In het jaar 1972 werd er door een groep ouders een 'Peuterschooltje' opgericht in het houten gebouwtje 'De Stal' achter Restaurant Leenders. De twee oude scholen aan het Kwakelsepad gingen in 1973 sluiten voor het onderwijs. In een van de onderste lokalen kwam in 1973/1974 nu de peuterschool De Quakel. De andere ruimtes waren ook al een tijdje bezet als oefenruimte voor muziekvereniging Tavenu, de meisjesclub en de hobbyclub. De laagbouw van het oude schoolgebouw aan de gymzaalzijde werd verbouwd door veel zelfwerkzaamheid van de inwoners tot dorps huis De Quakel. De opening was op 17 februari 1974. Doordat "Ons Huis" van To en Jo gesloten was na de kermis van 1972, was er voor de jeugd geen onderkomen meer om uit te gaan in eigen dorp. Tavenu kreeg hier ook zijn oefenruimte en er werd een mooie zaal met echte bar gebouwd, waar beheerder Gerrit Wijfjes de scepter zwaaide. Het dorps huis diende als verenigingsruimte voor ouderen en jongeren. Er werden ook feesten en partijen gevierd, zoals het kermisfeest, carnaval en de overbekende disco-avonden. Elke week was een andere discotheek, zoals King Size, Moonlight en Firewood, met als DJ Bram Brandhout. De jeugd kwam uit

de weide omtrek op zondagavond naar de Kwakelse disco-avonden, waar menig echtpaar elkaar gevonden heeft.

Peuterschooltje De Stal bij Leenders (1972)

Waterscheer & Robbedoes (1972-1975)

Een stenen gebouw voor de openbare school de Waterscheer kon er nog niet af, maar in 1972 wel een houten school aan de Gerberalaan. Daar is de school met 2 lokalen begonnen en verder gegroeid en later uitgebreid met een derde lokaal en een kleuterklas van de Robbedoes. Het oude houten noodschooltje van de Robbedoes kwam daarmee vrij voor een jeugdhonk. Onderwijzeres Tienke Oudendijk vertrok tijdelijk naar Amerika en er werden nieuwe leerkrachten aangesteld, zoals Alice van Dam, Han Boshuizen, Marianne van Leeuwen en later Annelies Bregman. De Kwakelse muziekband 'Black Night' oefende eerst in de Waterscheer, later weer in de Kennedyschool.

De Waterscheer (1972-1975)

Gymzaal & Sporthal (1975-1984)

Halverwege de jaren zeventig kwamen er meer nieuwe leraren bij o.a. Rien van Egmond (1975), Jos Kemner (1975), J. Verkerk (1976) en F. Fens (1977). In augustus 1976 werd gevierd dat De Kwakel 400 jaar bestond en op school werd daar aandacht aan besteed. Pastoor Adank ging in januari 1977 met emiraat, zijn taak als voorzitter van het schoolbestuur werd overgenomen door pastoor G. Limburg. In februari 1980 droeg het kerkbestuur de grond aan het Kwakelsepad over aan de gemeente Uithoorn, de opstal van de gymnastiekzaal werd overgedragen aan de Stichting Katholiek Onderwijs (SKO) De Kwakel. Hierbij werd de garantie gegeven dat de gymlessen nog gewoon in de oude gymzaal konden worden gegeven.

Eind 1982 werd de gymzaal opgeheven, omdat er bij KDO een prachtige nieuwe sporthal was geopend. Voortaan gingen de leerlingen bij KDO de gymnastiekles volgen in een grote moderne ruimte, vlakbij de school. In hetzelfde jaar 1982 werd tevens de naam van de kleuterschool De Robbedoes veranderd in de nieuwe toepasselijke naam 'De Waterjuffer', met Thea van Ling als hoofdleidster. Deze kleuterschool ging in 1985 na 3 jaar weer op in de nieuwe Basisschool De Waterscheer met de nieuwe Wet op het Basisonderwijs.

De Waterscheer, Wim van der Steeden geeft les (1972)

Basisonderwijs (1985)

Per 1 september 1985 werd de Wet op het Basisonderwijs ingevoerd. Daarbij werd de kleuterschool voor kinderen van 4 en 5 jaar samengevoegd met de lagere school tot de basisschool. De onderwijzers mochten lesgeven aan de kleuters, de kleuterleidster mocht echter pas lesgeven aan de oudere kinderen na het volgen van een applicatiecursus. Tegelijkertijd werd het begin van de leerplicht vervroegd. Tot dan toe moesten de kinderen naar school aan het begin van het schooljaar als ze 6 jaar waren, of voor 1 oktober (de peildatum) 6 jaar zouden worden. Sindsdien moesten kinderen naar school vanaf de eerste schooldag van de maand na de maand waarin ze 5 jaar werden.

R.K. Basisschool Robert Kennedy (1985)

In de beginjaren 80 werden er voorbereidingen getroffen voor een nieuw type school. Het schoolbestuur, de leerkrachten en de gemeente besloten om het gebouw aan de Ringdijk geschikt te maken als één toekomstige school. In april 1984 begon de verbouwing met eerst wat slopen en de 1e paal slaan in mei. Het gebouw werd volledig verbouwd en in de open binnentuin kwam nu de nieuwe aula. In de verbouwingsperiode werden er klassen ondergebracht in het dorps huis, de oude kleuterschool en in de bestaande school aan de Anjerlaan. 'Ome Toon' de Wit, de conciërge, verrichtte de opening op 24 januari 1985. Met een grote sleutel draaide hij de verbouwde school open. Hierna volgde een receptie voor genodigden en een optreden van

Dorus, een jeugdkoortje o.l.v. Willem Pronk en als klap op de vuurpijl het duo Circus Custers. Op 1 augustus 1985 werden de St. Jozef kleuterschool, de Robbedoes kleuterschool en de Robert Kennedyschool samengevoegd tot een basisschool. De naam 'Klassen' verdween en de nieuwe naam werd 'Groepen'. Alle leerlingen van 4 t/m 12 jaar onder één dak o.l.v. directeur Willem Pronk (Kennedyschool) en adjunct-directeur Elly Kooijman (St. Jozef kleuterschool). De nieuwe naam werd de R.K. Basisschool Robert Kennedy.

Opening van de Basisschool een leerling en Ome Toon (1985)

Verhuizing Waterscheer (1985)

Op 26 september 1985, na de integratie kleuter-basisonderwijs, verhuisde de openbare basisschool De Waterscheer naar het door de Robert Kennedyschool verlaten gebouw aan de Anjerlaan. Dit was het absolute hoogtepunt van het bestaan van de school, ze kregen nu zes leslokalen en een aula, daar werd in 1990 het 25-jarig bestaan gevierd.

Team De Waterscheer v.l.n.r. Hans Boshuizen, Marianne van Leeuwen, Thea van Ling en Wim van Steeden (1987-1988)

De Springschans (1987)

Het schoolbestuur SKO De Kwakel werd gevraagd of het een nieuwe school wilde opzetten in de nieuwgebouwde wijk Meerwijk te Uithoorn. Het leerlingenaantal liep terug in De Kwakel en het personeel van de Robert Kennedy kreeg hier een kans om daar te gaan beginnen op een heel nieuwe school. De SKO benoemde naast Rien van Egmond tot directeur nog drie andere leerkrachten: Magda Sohier, John Verkerk en Annelies Beerse. Bij het nieuwe schooljaar augustus 1987, startten zij De Springschans. De twee scholen gingen nu samenwerken onder één schoolbestuur. In 1989 vertrok Beerse en verliet Jos Kemner De Kwakel, om haar te vervangen in Uithoorn.

Sloop dorps huis (1988-1989)

Het tijdelijke dorps huis was al ondergebracht in de oude St. Jozef kleuterschool, waar Tavenu ook zijn oefenruimte kreeg. De peuterspeelzaal De Quakel uit de oude school verhuisde ook mee naar de oude kleuterschool. In oktober/

december 1988 werd dorpshuis De Quakel (oude school) aan het Kwakelsepad gesloopt. De gemeente had dit opstal en de grond al in 1980 aangekocht, hiervoor in de plaats kwam er een rij appartementen. De bouw van het huizenblok startte na de bouwvakvakantie in augustus 1989. In loop van 1990 werden de kleinere huizen voor de oudere inwoners opgeleverd. Op school kwamen er ook weer veranderingen. Adjunct-directeur Elly Kooijman vertrok uit De Kwakel en ging naar een andere uitdaging. In 1989 besloot ook directeur Willem Pronk te vertrekken, hij ging naar Brabant en werd directeur van een school in Eindhoven.

Jos Bouma met zijn team: Achter: v.l.n.r. André Riepe, Jos Bouma (nieuwe directeur), Ank Heijman, Marian Drabbels, Jos Hoogeveen, Saskia Buskermolen, Christien Turak, Astrid Godijk. Voor: Annemiek Mesland en Angèl Jansen (1990-1991)

Jos Bouma (1990-2007)

Jos Bouma, geboren 11 juli 1951 te Loenersloot, werd op 1 januari 1990 benoemd tot de nieuwe directeur van de R.K. Basisschool Robert Kennedy. De nieuwe adjunct-directeur werd Jos Hoogeveen. Zij hadden beide gesolliciteerd en waren direct aangenomen door het schoolbestuur. Jos Bouma had een schooltas met ervaring en mocht de school nu gaan leiden. Hij kwam in weer en wind altijd op de fiets van Loenersloot naar De Kwakel. Als een soort Jimmy, de eenzame fietser, die kromgebogen over zijn stuur tegen de wind, zichzelf een weg baant. Tijdens deze ritjes naar huis, fietste Jos de zorgen van de schooldag van zich af en kwam met een leeggemaakt hoofd weer fris thuis.

Logo (1992)

Peuterspeelzaal De Quakel (1992)

In februari 1992 opende wethouder Gerrit Verbruggen het nieuwe Dorpshuis De Quakel. De peuterspeelzaal De Quakel verhuisde van de oude St. Jozef kleuterschool naar het lokaal achterin het dorpshuis. De enthousiaste peuterleidsters juf Adje (van der Leede) en juf Greet (Vaneman) waren erg blij met deze nieuwe locatie. Het lokaal werd ingericht met hulp van meerdere ouders en er was een fraai kunstwerk gemaakt, een houten boom door Frans Kortenhorst. De kleinste kinderen waren nu veilig onder een nieuw, waterdicht dak.

Kennedy in Vogelvlucht (1972 - 2006 door Jos Bouma)

In 1972 kwam ondergetekende op de in 1969 opgerichte Robert Kennedyschool werken. Mijn opleiding op de St. Ludgerus Kweekschool in Hilversum was net afgerond. Via, via was mij ter ore gekomen dat er diverse vacatures waren op de Robert Kennedyschool. Toch even gekeken waar De Kwakel precies lag, want voor mij was deze plaats toch redelijk onbekend. De sollicitatie vond plaats bij Tom Dekker thuis, toenmalig voorzitter van het schoolbestuur. Later is mij pas duidelijk geworden dat zijn huis, het witte huis aan het begin van de Boterdijk, een oud schoolgebouw was geweest. Tom Dekker vormde in zijn eentje de sollicitatiecommissie. Het gesprek vond op een zaterdagmorgen plaats. Na afloop was er een rondleiding door de school. Dit betrof alleen het gebouw aan de Ringdijk, want mijn eerste klas zou klas 3 worden. Er waren veel leerkrachten vertrokken, waaronder ook Dhr. De Rooij die hoofd van de school was geweest van 1956 tot 1 augustus 1972.

Jos Bouma (1974)

Willem Pronk werd het nieuwe hoofd van de school, alhoewel hij ook pas één jaar aan de school verbonden was. Onder zijn enthousiaste en onverschrokken leiding werd met een behoorlijk nieuw team een start gemaakt. Henk Hendriks, Ank Heyman, Jet Straver, Christien van Beek, Anneke en Margriet Sieverding waren een paar van de nieuwe collega's. Twee andere collega's, Wim Peek en Jacques Snellenberg, behoorden tot de oudgedienden. De Robert Kennedyschool was gehuisvest in twee gebouwen: een gebouw met zes klassen (4 t/m 6) aan de Anjerlaan en een gebouw met zes klassen (1 t/m 3) aan de Ringdijk. Alle klassen waren dubbel en de school telde zo'n 360 leerlingen. In het dorp hadden we ook nog twee kleuterscholen (de Robbedoes en de St. Jozefkleuterschool) en een openbare school (de Waterscheer). Kinderen genoeg in die tijd. Het onderwijs was klassikaal ingericht en m.n. gericht op lezen, rekenen, taal en schrijven. Iedereen had zijn/haar eigen klas en volgde de gehanteerde methodes.

Als er al sprake was van samenwerking was dat hooguit tussen de parallelklassen (1A en 1B). Ook het hoofd had zijn eigen klas. We waren dus met twaalf personen. Het fenomeen deeltijdwerk bestond amper, dat kwam pas later. Het waren dus allemaal fulltimers. Om het onderwijs een impuls te geven, werd de zgn. werkavond ingevoerd. Alle teamleden waren verplicht op deze werkavonden aanwezig te zijn. Er werd dan gezamenlijk aan bepaalde zaken gewerkt: het ontwikkelen van eigen methodes, het opzetten van een documentatiecentrum, het invoeren van een administratiesysteem, het samenstellen van eigen rapporten enz. Zeer gezellige en nuttige avonden die soms tot in de late uurtjes doorgingen. Er is zeker het nodige tot stand gekomen. Sommigen gingen voor aanvang van de werkavond met Willem mee naar zijn kamer in Uithoorn. Biefstuk met champignons eten terwijl er naar Top Pop gekeken werd.

Een stelregel was dat een leerkracht maximaal 4 jaar eenzelfde leerjaar (jaarklas) mocht draaien. Dat betekende dat er regelmatig gerouleerd werd. Dat werd niet door iedereen in dank afgenomen. Sommigen waren zeer verknocht aan "hun klas". Klas 1 vormde daar een uitzondering op, dat was een specialisme. In klas 1 leerde je namelijk lezen! Voor mij persoonlijk betekende het dat ik alle klassen (2 t/m 6) m.u.v. klas 1 gedraaid heb. Doordat op een bepaald moment het leerlingenaantal daalde, moesten er ook combinatieklassen gevormd worden. Zo'n klas werd als "moeilijk" bestempeld en daarom werden de "betere" leerlingen in de combinatieklas geplaatst. De "overige" leerlingen kwamen in een "enkele" klas. Mijn eigen ervaring is dat zo'n combinatieklas een "makkie" was vergeleken bij de enkele klas. Rien van Egmond en Jos Kemner zullen dit zeker kunnen beamen!

Al eerder gesteld, het accent lag op rekenen, taal, lezen en schrijven. Hoofdrekenen was een belangrijk onderdeel. Hoofdrekenen is "handig" rekenen, het toepassen van slimme oplossingsmethodes. Twee keer per week werden er 30 hoofdrekenensommen op het bord gezet. Soms stonden ze er al, maar soms moesten ze er 's morgens nog opgezet worden. Ik dacht: "ik zet ze erop en steek dan een lekker sigaretje op, want het duurt wel even voor ze klaar zijn". Over dat sigaretje gesproken, dat mocht en kon toen nog! Er werd volop gerookt in de klas, het liefst met je benen op het bureau of in de vensterbank. Nou, mooi geen sigaretje. "Klaar meester!". Ik had de laatste som nog niet opgeschreven of René Overwater had ze al af. En dat twee keer per week een jaar lang! Ook ontleden stond in hoog aanzien. Twee keer per week kregen de leerlingen twee zinnen om te ontleden als huiswerk. Zowel redkundig als taalkundig (zinsdelen en woordsoorten benoemen). Was best pittig en de ouders wilden hun kinderen graag helpen. Bij hen ontbrak echter ook de kunde en kennis. Dus hebben we toen een oudercursus ontleden georganiseerd. Tien avonden van gemiddeld anderhalf uur. Huiswerk was een verplicht onderdeel. Veel belangstelling en een groot succes.

Boos worden konden die meesters en juffen ook. Het was soms donder en bliksem dat door de klassen en gangen denderde. Je kon het soms 4 lokalen verder letterlijk volgen. Eén van onze collega's, Hennie Blijlevens (bijgenaamd Polleke), werd zo kwaad dat hij met een enorme klap de deur dicht sloeg. Spontaan sprong de ruit eruit en ontstond er een gapend gat. Willem Pronk vond dit niet zo'n geslaagde actie en liet de ruit niet vervangen. Maanden zat Polleke (hij kwam uit Brabant) met een "loketdeur". Het lokaal werd gekscherend tot "postkantoor" omgedoopt. Een andere collega, Rinus Hecker uit Limburg, liep vaak op klompen. Toen hij eens behoorlijk uit zijn slof schoot (!), trok hij zijn klomp uit en smet die in de richting van de veroorzaker van het kwaad. Gelukkig trof hij geen doel want anders waren de rapen gaar geweest. Het is ook wel gebeurd dat na een behoorlijke aanvaring tussen meester en leerling de laatste besloot om ervandoor te gaan. Eric Bruine de Bruin ging er mooi vandoor. Sprong op zijn fiets en weg was hij. Een hele tijd later werd hij toch op een flinke afstand van de school teruggevonden.

De Scholen in De Kuil (1978-1979)

Kerk en school waren in die tijd nauw met elkaar verweven. De pastoor, en later de kapelaan, kwamen elke week op school en gaven aan één of meerdere klassen godsdienstles. Ook werd er door school meegewerkt aan vieringen en missen. Zo had Willem Pronk een jeugdkoor en was hij actief bij huwelijken of andersoortige vieringen. Jacques Snellenberg was organist in de kerk en als er onder schooltijd een begrafenis of huwelijk was, speelde hij in de kerk. Pastoor Adank was in die tijd pastoor en het was algemeen bekend dat hij over een geweldige wijnkelder beschikte. Na afloop van de mis werd er dikwijls nog een wijntje gedronken. Ook Jacques dronk een wijntje mee. Na de middagpauze moest er weer lesgegeven worden. Soms kreeg hij het te kwaad en dommelde wat weg. De leerlingen hadden niet zoveel in de gaten, want zij waren hard aan het werk. Vanaf de gang was echter goed te zien hoe de oogjes dicht gingen. Voor de klas niet goed te zien, want hij zat verscholen achter een boek, schrift of krant. Ook in die tijd lagen de invallers niet voor het oprapen. Als er geen invaller beschikbaar was, gingen de kinderen niet naar huis. De tussendeur tussen twee lokalen ging open en de aanwezige meester of juf draaide twee klassen. Ook werden twee klassen wel eens samengevoegd. Alle tafels en stoelen werden naar de aula verhuisd en er werd aan twee klassen lesgegeven, soms wel twee weken achter elkaar. "Werken en kop dicht", was de stelregel.

In de beginjaren 80 waren de voorbereidingen voor de invoering van de basisschool in volle gang. Alle leerlingen van 4 t/m 12 jaar onder één dak. We zagen in die tijd een terugloop van het aantal leerlingen. In overleg met de gemeente werd besloten om het gebouw aan de Ringdijk geschikt te maken als basisschool. Het werd R.K. Basisschool Robert Kennedy. Het gebouw werd volledig verbouwd en uitgebreid. Het gebouw aan de Anjerlaan ging over naar de Waterscheer en het houten gebouw van de Waterscheer ging verdwijnen. Tijdens de verbouwing werden de klassen van de Ringdijk tijdelijk ondergebracht in de Jozefkleuterschool, in het gebouw aan de Anjerlaan en er werd zelfs een klas in het dorps huis ondergebracht. Het was aanpassen, maar het lukte. De verbouwing verliep niet echt soepel en alles stond behoorlijk

onder tijdsdruk. Het nieuwe dak op de school werd 's nachts in de stromende regen gelegd. De gevolgen daarvan werden later duidelijk zichtbaar.

Op 1 augustus 1985 was het zover. De Robert Kennedyschool, de Robbedoes en de Jozefkleuterschool kwamen onder één dak o.l.v. directeur Willem Pronk en adjunct-directeur Elly Kooijman (was hoofdleidster van de Jozefkleuterschool). De periode die volgde, was er één met de nodige hobbels. Het is niet zo moeilijk om structuren te veranderen, maar culturen veranderen is andere koek. Het botste nog wel eens tussen de mensen van de “kleuterschool” en de mensen van de “lagere school”. Dat is in de loop van de jaren allemaal ten goede gekeerd en de school kreeg steeds meer vorm en inhoud. In dezelfde periode kreeg SKO De Kwakel (het schoolbestuur) de vraag of zij een school wilde stichten in De Meerwijk (een nieuwbouwwijk in wording in Uithoorn). Het aantal leerlingen in De Kwakel liep nog steeds terug en dit bood een kans voor het personeel van de Robert Kennedy. SKO De Kwakel stapte in en benoemde Rien van Egmond tot directeur. Onder zijn bezielende leiding werd, samen met drie andere leerkrachten, in augustus 1987 een start gemaakt met de Springschans.

In De Kwakel werd hard gewerkt aan de verdere ontwikkeling van R.K.B.S. Robert Kennedy. De samenwerking tussen beide directieleden (cultuurverschil) was niet optimaal en daarom besloot Elly Kooijman naar elders te vertrekken. Eind jaren 80 besloot ook Willem Pronk te vertrekken. Hij ging naar Mierlo bij Eindhoven en werd directeur van een school in hartje stad. Vanwege de snelle groei van het aantal leerlingen op de Springschans vertrok er nog vier leerkrachten richting Springschans. Voor de Robert Kennedy geen probleem, want zij zaten redelijk ruim in hun jas en nieuw personeel was in deze tijd niet zo moeilijk te vinden. Vooral leerkrachten uit het oosten en zuiden van het land solliciteerden naar een baan in het westen.

Jos Hoogeveen & Jos Bouma (1989)

Op de Robert Kennedyschool waren zowel de functie van directeur als adjunct-directeur vacant. Beide Jossen (Bouma en Hoogeveen) besloten te solliciteren. Het toenmalige bestuur besloot beiden te benoemen. Bij Jos Bouma echter wel met de voorwaarde dat hij in De Kwakel moest gaan wonen: “dat hoorde nou eenmaal zo!”. Voor Jos Bouma waren er diverse redenen om hier geen gehoor aan te geven. De afspraak werd gemaakt dat we het een jaar aan zouden kijken. Dat is gebeurd, maar er is eigenlijk nooit meer over gesproken. Vanaf 1-1-1990

was er een volledig nieuwe directie en werd er voortvarend gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de school.

Er werd volop gebouwd in De Kwakel en dat vertaalde zich in een toename van het aantal leerlingen. Langzaam maar zeker werd de school groter. De aanwas van leerlingen was m.n. te zien op de Robert Kennedy en veel minder op de Toermalijn. (De Waterscheer was inmiddels omgedoopt tot Toermalijn.) Toen het gezicht van de school, Wim van Steeden, in 1995 besloot te stoppen als directeur van de Toermalijn, bleef de groei van de Toermalijn duidelijk achter bij die van de Robert Kennedy. De verstandhouding tussen beide scholen was overigens goed (is ook altijd zo geweest). Het enige moment dat het duidelijk minder was, was op het moment dat er sneeuw lag. Dan vond er een belegering plaats van de Waterscheer/Toermalijn. Veel “katholieken” belegerden weinig “openbaren”. De Robert Kennedy kreeg dan een verontrustend telefoontje met het verzoek om de Waterscheer/Toermalijn te komen ontzetten. Midden jaren 90 werd Herman Burggraaf locatieleider van de Toermalijn. Terwijl bij de Robert Kennedy de leerlingen binnenstroomden, stond Herman (zijn eigen woorden) buiten voor zijn toko “klanten” te lokken. De groei van de school leidde wel tot een constante instroom van nieuw personeel. Vele leerkrachten kunnen het nodige vertellen over hun tijd op de Robert Kennedy.

Onderwijzers bij Villa Kwakelbont (1999)

De toename van het aantal leerlingen leidde midden/eind jaren 90 wel tot de nodige hoofdbreken. “Waar laten we al die leerlingen?”. Noodlokalen (naar voorbeeld van de Springschans) was de oplossing. Zo ontstond het idee voor “Villa Kwakelbont”. Via, via kwamen we bij een bedrijf uit Werkendam (K&A), gespecialiseerd in bouwketen, dat de uitdaging wel aandurfde. Op de speelplaats van de school werd de eerste fase van Villa Kwakelbont gerealiseerd; drie

lokalen op de begane grond. De tweede fase, twee lokalen er bovenop, volgde al snel. Een gedegen oplossing, die voorlopig genoeg soelaas bood.

De school ontwikkelde zich gestaag verder tot een "echte" basisschool. Een school, waar een groot accent bleef liggen op rekenen, taal en lezen, maar met steeds meer aandacht voor de individuele sterktes en zwaktes van leerlingen. Het was geen echte vernieuwingschool, maar wel een school, waar allerlei vernieuwingsideeën werden toegepast. Het werken met dag/weekprogramma's, vieringen, week/maandsluitingen, remedial teaching. Tal van activiteiten werden georganiseerd. Het was, zoals velen zeiden, meer dan alleen school. Wie herinnert zich niet de fancy fairs, de vieringen aan het begin/einde van het schooljaar, de afscheidsavonden, de driedaagse, de excursies, schoolreisjes, Kennedy on the Beach en de kerstmusicals? Begin jaren 2000 kenden we ook een periode, waarin er bijna geen leerkrachten te vinden waren (misschien wel vergelijkbaar met nu!). Er vertrok een aantal leerkrachten en er waren drie vacatures. Er kwamen zegge en schrijve twee reacties! Het viel niet mee, maar ook toen kwam het goed.

In deze periode werden er plannen ontwikkeld om tot één (onderwijs)voorziening in De Kwakel te komen. Een gebouw voor katholiek en openbaar onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaal en andere lokale voorzieningen. Het gebouw moest aan de Anjerlaan komen en het gebouw aan de Ringdijk zou plaats maken voor woningbouw. De voorbereiding kostte de nodige tijd en uiteindelijk bleven er twee partijen over die gebruik zouden gaan maken van het multifunctionele gebouw:

Jos Bouma (2000)

onderwijs (Robert Kennedyschool) en de kinderopvang. De locatie van de Toermalijn in De Kwakel werd opgeheven, de peuterspeelzaal bleef in het dorps huis en andere instanties toonden weinig of geen belangstelling. In 2006 werd het gebouw gerealiseerd en in januari 2007 in gebruik genomen.

Het betekende tevens het einde van de Robert Kennedyschool.

"Men" vond dat bij een nieuw gebouw een nieuwe naam hoorde. Iedereen mocht meedenken en de uitkomst was R.K. Basisschool De Zon. Bij een aantal Kwakelaars liepen de gemoederen behoorlijk hoog op door deze naamswijziging. De Robert Kennedyschool was wijd en zijd een begrip en dat zet je niet zomaar opzij!! Voor ondergetekende betekende het einde van de Robert Kennedyschool en de start van De Zon ook het einde van zijn directeurschap. Vanuit de overheid was besloten om schoolbesturen (bijna) volledig autonoom, zelfstandig te laten functioneren. Bedrijfsmatig dus. Een aantal zaken moest voor zowel De Zon als De Springschans (bovenschools dus) geregeld worden. Dat heb ik tot 2015 gedaan. (Oud-hoofdonderwijzer, Jos Bouma, december 2020)

De Toermalijn (1995)

In 1995 nam nestor Wim van der Steeden afscheid van de Waterscheer en werd de school een dépendance van "De Toermalijn". Het nieuwe hoofd van de school, Herman Burggraaf, heeft zich enorm ingezet om de openbare school te handhaven. Bij de Kennedyschool meldden zich steeds meer leerlingen en bij de Toermalijn liep het leerlingenaantal flink terug. Door maatregelen van de toenmalige regering werd kleine scholen de nek omgedraaid. Nog een flink aantal jaren kon de school voortbestaan, maar uiteindelijk werd besloten dat er geen nieuwe leerlingen meer mochten worden aangenomen. Veel leerkrachten hebben in die tijd er alles aan gedaan om het 'Openbaar Lespunt' in De Kwakel te behouden. Zelfs de invoering van een nieuw onderwijssysteem, het Daltononderwijs, mocht niet baten.

Villa Kwakelbont en RK school (1999)

Villa Kwakelbont (1995-1999)

Er werd volop gebouwd in het dorp en door de toename van het aantal leerlingen, knapte de school uit zijn voegen. De oplossing werd gevonden met houten noodlokalen, achter de bestaande school op een deel van het schoolplein. Het houten noodschooltje werd omgedoopt tot "Villa Kwakelbont", vernoemd naar het huis van Pippi Langkous. Met 3 lokalen op de begane grond was de hoogste nood tijdelijk opgelost. De nood werd hoger en in 1999 kwam er weer een verdieping bovenop met 2 lokalen, zo kon de school weer even vooruit met de lesruimte.

De Toekomst (2000-2005)

In het nieuwe millenniumjaar 2000 waren er bijna geen leerkrachten te vinden, veel studenten kozen jaren niet voor het onderwijs. Daarom was er in heel Nederland en dus ook in De Kwakel grote schaarste in het onderwijs. Na vele vergaderingen over de toekomst, kwamen er plannen op tafel voor één onderwijsvoorziening in De Kwakel. De bedoeling was alle onderwijsinstellingen, zoals peuterspeelzaal, kinderopvang, openbaar en katholiek onderwijs onder een groot dak te brengen. Het kwam niet helemaal van de grond. Na vele voorbereidingen bleven er twee partijen over van de vier nl. de Robert Kennedyschool en de kinderopvang. De peuterspeelzaal bleef in het dorps huis en de locatie van de Toermalijn in De Kwakel werd opgeheven en ging verder samen met een andere school in Uithoorn.

Oude school vlak voor de sloop (2005)

Nostalgie gaat weg (2005-2006)

De plannen gingen nu door en in september 2005 ging de aanvraag voor de nieuwbouw de deur uit. Architect H.W. van der Laan BV, had de opdracht gekregen om een mooi ontwerp te maken. Hierna werd de bouwtekening aangeboden aan het bestuur en personeel van de school. Na de goedkeuring van bouwtekening en bestek, werd het Kwakelse aannemersbedrijf AWG van de gebroeders Van de Aardweg gekozen voor de nieuwbouw. In oktober werden er noodlokalen op het gras gezet tussen de flat en de Toermalijn. De oude school aan de Anjerlaan werd eerst half november vakkundig gesloopt. Van 1964 tot 2005 hebben hier heel wat Kwakelaars menig zweetdruppeltje in de schoolbanken achtergelaten. De nostalgie maakte na 41 jaar plaats voor de toekomst. Het oude terrein werd na de sloop bouwrijp gemaakt in januari 2006. De bouw werd in de hete zomer van 2006 zeer snel gerealiseerd en de oplevering was net voor kerstmis op 24 december 2006. De verhuizing van de oude naar de nieuwe school vond plaats in de kerstvakantie met grote inzet onderwijzers en vele ouders. Moet er wat gebeuren, handen uit de mouwen, dan is De Kwakel op zijn best, komt de slogan weer: Met Elkaar, voor Mekaar..

R.K. Basisschool De Zon (2007)

Eind 2006 werd de naam Robert Kennedyschool opgeheven. Bij een nieuw gebouw hoorde ook een nieuwe naam. Kinderen, ouders en onderwijzers mochten meedenken over de naam, dit werd 'R.K. Basisschool De Zon'. De naam is uniek in Nederland, er was op dat moment niet een basisschool die zo heette. De kinderopvang 'Speel Inn' kwam aan de Anjerlaanzijde van de school. Met de overgang van de oude naar de nieuwe school, kwam er ook een nieuwe directeur: Bertil Boers. Jos Bouma werd bovenschools directeur van de twee scholen: De Springschans en De Zon.

R.K. Basisschool Zon (2007)

Dinsdag 9 januari 2007 was de eerste schooldag voor de kinderen na de kerstvakantie. Grote aantallen kinderen liepen

met grote ogen van opwinding door hun nieuwe school. De onderwijzers hadden in het oude gebouw reeds een nieuw schoollied geschreven en met de kinderen geoefend. Uit volle borst werd het deze dag in het nieuwe gebouw gezongen. Op vrijdag 26 januari opende de Kwakelse wethouder Monique Oudshoorn de school officieel. Zij zette met een krijtje de naam van de school op het schoolbord. De open dag een dag later werd druk bezocht door vele nieuwsgierige inwoners en belangstellenden. De Zon trad een stralende toekomst tegemoet in dit multifunctionele gebouw.

In februari 2007 werd het houten schooltje Villa Kwakelbont gedemonteerd en de sloop ingezet van de Kennedyschool. Het oude schoolgebouw zou plaats maken voor woningbouw. Aan de Ringdijk zou later het appartementencomplex 'La Forteresse' gebouwd worden. Dit gebouw is ook van architect Van der Laan en aannemer AWG en is een beetje in dezelfde stijl als het schoolgebouw.

Jos Bouma en Bertil Boers (2007)

Bertil Boers (2007-2014)

Bertil Boers werd per 1 januari 2007 directeur van De Zon; hij was in 1996 begonnen als onderwijzer op de Kennedyschool. Na ongeveer vijf jaar vertrok adjunct-directeur Jos Hoogeveen voor een andere betrekking. Bertil werd gevraagd om diens baan over te nemen. Boers was al betrokken geweest bij de complete nieuwbouw van de school. Bij De Zon werd hij het nieuwe schoolhoofd. Dat bleef hij 7,5 jaar, tot 31 mei 2014.

Team De Zon (2009)

Rien van Egmond (2014-2016)

Rien van Egmond (Jzn) werd geboren in De Kwakel op 18-11-1953. Hij heeft de kleuterschool St. Jozef en de lagere Heilig Hartschool gevolgd in ons dorp. In het voortgezet onderwijs heeft Rien de MULO-B in Uithoorn gevolgd. Daarna in Heemstede de HAVO-B en de PABO-lerarenopleiding afgerond en zijn stage liep hij weer op de Robert Kennedyschool van 1973 tot 1975. In 1975 kreeg hij zijn vaste aanstelling op die school en was onderwijzer tot 1987. Hierna werd hij in 1987 tot directeur van de nieuwe school De Springschans benoemd en gaf daar ook nog les bij. Deze school werd onderdeel van één schoolbestuur (SKO); met nog 3 collega's begon hij in Uithoorn aan een nieuwe uitdaging. Op 1 juni 2014 werd hij gevraagd om directeur van De Zon te worden, zo kwam hij weer terug in De Kwakel. De cirkel was weer rond en tot 31 juli 2016 is hij directeur geweest, waarna hij in 2017 met prepensioen ging. Volgens de gegevens heeft Rien de meeste scholen van binnen

Rien van Egmond (2015)

gezien als leerling en als leraar in zijn loopbaan. Hij sloot een mooie schoolperiode af en is samen met zijn vrouw Ria nog altijd vrijwilliger in het dorpshuis De Quakel.

Jos Bouma Stopt (2015)

Op 1 mei 2015 nam Jos Bouma afscheid van het onderwijs in De Kwakel. Na 42 jaar en 9 maanden ging hij met pensioen. Van 1972 tot 2015 fietste hij dagelijks heen en weer naar Loenersloot. Hij heeft heel wat kilometers weggetrapt en meerdere fietsen en regenpakken versleten in die jaren. Begonnen als jonge onderwijzer in een roerige tijd met twee verschillende kampen, daarna als directeur en de laatste 8 jaar als SKO-bovenschools directeur van De Zon en De Springschans. Een enthousiaste onderwijzer, die veel betekend heeft voor alle kinderen en ouders in ons dorp. Jos was een echte Kwakelaar, dat was op zijn afscheidsfeest wel te merken.

Brenda Turnhout (2016-2018)

Brenda Turnhout nam per 1 augustus 2016 het stokje over van Rien van Egmond als directeur. Brenda heeft ruim 1,5 jaar leidinggegeven aan De Zon. Zij is gestopt vlak voor de meivakantie op 30 april 2018 voor een nieuwe uitdaging.

Brenda Turnhout (2016)

Maaïke Berbee (2018-heden)

Maaïke Berbee begon op 14 mei 2018 als directeur van De Zon, net na de meivakantie, als opvolgster van Brenda Turnhout. De R.K. Basisschool De Zon heeft per december 2020 totaal 313 kinderen, verdeeld in 13 groepen. Maaïke stuurt hierbij 26 leerkrachten aan (incl. gymdocenten) en 6 leden onderwijsondersteunend personeel.

Maaïke Berbee (2018)

Voor informatie kunt u terecht: Basisschool De Zon,
Anjerlaan 1, 1424 AM De Kwakel, 0297-564643
www.basisschooldezoon.nl

De Zon die straalt (2020)

Bijna 180 jaar (1842-2020)

Met dit slotstuk sluiten wij 178 jaar onderwijs in De Kwakel af. Van 1842 tot 2020 is er heel veel gepasseerd. Met bouwen, slopen en weer opbouwen en telkens weer aanpassen aan de wettelijke voorschriften. Onderwijzer Michels gaf de eerste aanzet met zijn standvastigheid en het bouwen van de eerste school voor 40 kinderen, die nu uitgegroeid is tot een prachtige moderne school met ruim 300 kinderen. Hij zou trots zijn!

Stichting De Kwakel dook deze keer in de schoolhistorie van Toen naar Nu.

Met speciale dank aan Jeroen van Doorn en de oud-onderwijzers: Cees Bartels (Bzn), Wim van der Steeden en Jos Bouma.

MET DANK AAN ONZE SPONSOREN VOOR ONDERSTEUNING VAN STICHTING DE KWAKEL TOEN & NU

ABG automaterialen bv
Albert Heijn Jos van den Berg
Amstelhof Sport & Health Club
Bosch Car Service van den Berg bv
Burgers Betonbouw B.V.
Constructiebedrijf De Kwakel B.V.
De Vries Groep - Administratie
Duo Plant v.o.f.
Fish - Vishandel Klaas Bos Spakenburg
Frans Kooyman Auto's
Fysiotherapie De Kwakel
Graaf X ICT
Het Fruitpaleis
H. Blom & Zn Installatiebedrijf B.V.
Hotel & Restaurant Lakeside
HPD Potplanten
Jac. Oosterveer B.V.
Jan Voortman Autoschadeherstel
Kandelaar Elektrotechniek
Kennis Heiwerken B.V.
Klaas Kleijn Administratiekantoor
Knipsalon Care For Hair
Kooyman B.V.
MJK Administratie
Paparazzi Media
Péterra pedicure en massagepraktijk
Poldersport
Q & R Special Products
Rodaal Groep Mijdrecht
Röling Isolatietechniek B.V.
Schijf Groep Uithoorn
Spelt Bedrijven B.V. - Nieuwveen
Supermarkt Quakel
Takii Seed
Tandartsenpraktijk De Kwakel
H.A. Teeuwen Bouw- en Aannemersbedrijf
Tanken & Wassen van den Berg bv
Van der Boon Auto's - Leimuider
Van Rijn Fietsen
Van Zaal Transport
Verheijfotografie
Voorend Taaladvies
Weko Souvenirs
Westerbos & Mens Brood & Banket
Zorgboerderij Inner Art

peter@abg-bv.nl
0297-540086
info@amstelhof.com
peter@bergauto.nl
info@burgersbetonbouw.nl
info@dekwakelbv.nl
john@devries.nl
duoplant@duoplant.nl
info@fish-nederland.nl
info@kooyman-autos.nl
info@fysiotherapie-dekwakel.nl
info@graaf-x.nl
hetfruitpaleis@gmail.com
info@hblomenzoon.nl
info@hotellakeside.nl
vireo@vireo.nl
jac@jacoosterveer.nl
edwin@janvoortman.nl
info@kandelaar.com
info@kennisheiwerken.nl
info@klaaskleijn.nl
info@c4h.nl
info@kooymanbv.nl
info@mjk-advies.nl
dp@de-kwakel.com
info@peterra.nl
info@poldersport.com
Boterdijk 116, Quirijn 06.15303972
lrotten@xs4all.nl
info@rolinggroep.nl
info@schijf.nl
administratie@spelt.nl
rehorst.nieuwveen@coop.nl
info@takii.eu
info@tandartsenpraktijkdekwakel.nl
info@teeuwenbouw.nl
tankstation@bergauto.nl
info@vdboon.nl
info@vanrijnfietsen.nl
info@vzt.nl
info@verheijfotografie.nl
info@taaladviesvoorend.nl
margakouw@wekosouvenirs.nl
info@westerbos.nl
gera@inner-art.nl

www.abg-bv.nl
www.ah-josvandenbergh.nl
www.amstelhof.com
www.bergauto.nl
www.burgersbetonbouw.nl
www.dekwakelbv.nl
www.johndevries.nl
www.duoplant.nl
www.fish-nederland.nl
www.kooyman-autos.nl
www.fysiotherapie-dekwakel.nl
www.graaf-x.nl
www.hetfruitpaleis.nl
www.hblomenzoon.nl
www.hotellakeside.nl
www.vireoplantsales.com
www.jacoosterveer.nl
www.janvoortman.nl
www.kandelaar.com
www.kennisheiwerken.nl
www.klaaskleijn.nl
www.c4h.nl
www.kooymanbv.nl
www.mjk-advies.nl
www.de-kwakel.com
www.peterra.nl
www.poldersport.com
Rian 06.53301862
www.rodaal.nl
www.isolatietechniek.eu
www.schijf.nl
www.spelt.nl
www.cooprehorst.nl
www.takii.eu
www.tandartsenpraktijkdekwakel.nl
www.teeuwenbouw.nl
www.bergauto.nl
www.vdboon.nl
www.vanrijnfietsen.nl
www.vzt.nl
www.verheijfotografie.nl
www.taaladviesvoorend.nl
www.westerbos.nl
www.inner-art.nl

Prettige Feestdagen en een gezond 2021

Stichting De Kwakel Toen & Nu
www.de-kwakel.com